

Nr **4-5** KWIECIEŃ-MAJ 1948

Cena **90** zł

Z. Szulce.

GRAJ NA REMIS

Gra się, by wygrać — i zalecanie gry na remis w dosłownym tego słowa znaczeniu jest oczywistym nonsensem. Gra na remis, czyli na wyrównanie, nie jest celem, ma znaczenie głębsze — określa taktykę prowadzenia gry.

W szachach, jak i we wszystkich innych sportach, taktyka ma znaczenie decydujace. Weźmy dla przykładu zawody wioślarskie. Wysunięcie się od razu naprzód kończy się przeważnie klęską, chyba, że przeciwnik jest o wiele słabszy. Dlatego też w pięknym tym sporcie zwycięstwo zależy w lwiej części od sternika, regulującego tempo i zapał wioślarzy, zależy od jego taktyki. W szermierce, np. na bagnety, pałasze czy szpady, warunki sa te same, co w szachach: broń równa, zawodnicy nierówni. Szermierz, który obrał taktykę na wyrównanie (lub na wyczekanie, jak kto woli) paruje tylko ciosy, uprzedza zamiary przeciwnika, męczy go, irytuje, usypia jego uwagę, rozzuchwala i czeka na moment dogodny, by zadać cios decydujacy. Taką taktykę można też nazwać maskowaniem, chociaż i to nie jest jeszcze określeniem dokładnym.

Jeszcze trudniej znaleźć określenie właściwe w zastosowaniu do szachów, gdyż sama idea jest dość nieuchwytna. Walka przebiegać może tak samo jak w szermierce: celowa i dobra gra wyrównująca nudzi, zniechęca, usypia uwagę, irytuje, prowokuje do posunięć śmielszych, ryzykowniejszych. Dobre ich wykorzystanie może być kulminacyjnym zwrotem, momentem przejścia do zwycięskiego ataku. Oczywiście, te śmiałe posunięcia mogą być też doskonałe, wygrywające, ale to znów na skutek błędów czy błędu grającego na remis, w zrozumieniu idealnym.

Najlepszy nawet szermierz w ataku musi się odsłonić — w szachach też, z tą tylko różnicą, że powrót do pozycji wyjściowej prawie nigdy tu nie jest możliwy. Przy ataku pozostawia się bez osłony piony, figury, opuszcza zdobyte linie i opanowane punkty, jednym słowem gra się apozycyjnie. Okoliczność ta jest zazwyczaj przyczyną klęski przy ataku źle obliczonym. Przy zdobyciu figury czy piona „pozycja się psuje". W tym też jest sens główny umyślnej ofiary.

Przebieg partii szachowej składa się z szeregu fragmentów, czasem tylko luźno z sobą złączonych. Może zatem lepiej będzie powiedzieć, iż zalecenie gry na remis stosuje się do poszczególnych fragmentów, niekoniecznie wszystkich. Przykład: jest pion do wzięcia. Omyłka? Nie! Zmienia się pozycja w myśl intencji partnera. Ale jest pion! Zamiast przyjąć ofiarę, gracz decyduje się na posunięcie, paraliżujące zamiar przeciwnika, gra więc na wyrównanie. Ale teraz piona można już wziąć bez obawy. Czy w tym wypadku gra na remis nie jest jednocześnie agresją? Czy nie jest to równoznaczne z zaleceniem „broń się atakując"?

Jeżeli niedość przejrzyście wyjaśniłem myśl, jaką zawrzeć chciałem w zdaniu „graj na remis", to zapewne i dlatego, że jest to temat nowy, bardzo trudny i mało uchwytny, a przy tym tak obszerny, że wyczerpać go w jednym artykule nie można (a tym bardziej w lakonicznych 10 przykazaniach).

Temat ten błąka się jednak, może podświadomie, w głowach wielu mistrzów. Wymienię choćby tylko „remisowego" Spielmana, aczkolwiek partie jego dalekie są od „remisowych"; wymienię Kmocha, który nie tylko zaleca taktykę obronną, ale wprost ryzykuje zdanie, że właściwie czarne mają przewagę w otwarciu: białe muszą wypowiedzieć się wpierw, pierwsze muszą psuć swe szyki i odsłonić zamiary. Jeżeli tak, to okazać może przyszłość, że najlepszym rozpoczęciem dla czarnych jest Sg8-f6, a tym bardziej dla białych Sg1-f3!

Dodam jeszcze, że zalecenie gry na remis w zrozumieniu dosłownym może mieć tylko miejsce w zdaniu:

„Nie ryzykuj grać na niepewną wygraną, mając pewne remis".

SZACHY

MIESIĘCZNIK

ORGAN OFICJALNY POLSKIEGO ZW. SZACHOWEGO

WYDAWCA: w imieniu P. Z. Sz. — Tadeusz CZARNECKI
REDAGUJĄ: T. Czarnecki, M. Galuszka, S. Gawlikowski, M. Wróbel

Adres Redakcji: Warszawa, Walecznych 40 m. 3, tel. 50-66
KONTO P. K. O. I — 4636

Prenumerata roczna zł 500, półroczna zł 270

Nr 4-5 KWIECIEŃ - MAJ 1948 ROK III

TEMATY AKTUALNE

Mistrzostwa indywidualne Polski w Krakowie, o wynikach których piszemy na innym miejscu, były w naszych stosunkach poważnym sukcesem organizacyjnym. Przede wszystkim udało się niemal całkowicie uniknąć „kwasów kwalifikacyjnych": w turnieju brali udział ci gracze, którzy sobie na to zasłużyli. Atrakcyjność turnieju dla zawodników, dzięki wielu wartościowym nagrodom i specjalnym premiom, w postaci oficjalnych tytułów mistrzowskich i paszportów do Bukaresztu, była bardzo duża; wreszcie warunki gry — conajmniej dostateczne. Turniej obudził zainteresowanie władz i prasy i spełnił swe zadanie propagandowe.

W wyniku rozgrywek uzyskało tytuł mistrza trzech, a tytuł kandydata pięciu graczy. Plon dość obfity, zawdzięczamy go zarówno łagodnym warunkom kwalifikacyjnym, jak i dobrej grze paru mało dotychczas znanych adeptów. Łącznie z dyplomowanymi w turnieju sopockim, mamy więc 10 mistrzów i 5 kandydatów. I niech kto powie, że nie umiemy grać w szachy!

Rozumiemy dobrze ambicje wybitnych szachistów, którym za ich zdolności i pracę należy się oficjalne uznanie. Pierwsi podnosiliśmy także konieczność ustalenia kwalifikacji graczy polskich. Trudno jest jednak budować luksusowe apartamenty na najwyższych piętrach, nie mając solidnych i odpowiednio głęboko w ziemi osadzonych fundamentów.

Zeszłoroczne Walne Zebranie nałożyło na wszystkie Okręgi obowiązek przeprowadzenia rozgrywek kwalifikacyjnych dla I, II i III kategorii — z tym, że listę graczy kategorii I miała zatwierdzić Komisja Techniczna PZSz. To było jasne i prawidłowe postawienie sprawy, to były właśnie te niezbędne fundamenty. Niestety, jak dotychczas tylko Okręg warszawski wykonał zalecenie W. Zebrania. Zachodzi obawa, że wobec bliskiego już okresu letniego, delegaci znacznej większości okręgów staną przed tegorocznym Walnym Zebraniem z minami skruszonych grzeszników.

Nie znamy warunków lokalnych i nie będziemy ferować wyroków. Nie mniej faktem jest, że jedna z najważniejszych uchwał poprostu nie została wykonana. Faktem jest również, że w paru okręgach pod naciskiem opinii ustąpił zarząd (nie mówimy tu o tych, w których było to wynikiem zmian normalnych), a w jednym wypadku prawdopodobnie siedziba Okręgu zostanie przeniesiona do innego miasta. Będzie to zbyt jaskrawe votum nieufności dla dotychczasowych władz Okręgu, aby można było przejść nad tym do „porządku dziennego".

Nie tylko jednak opieszałość, nieudolność czy zła wola jest przyczyną tego nieposzanowania postanowień najwyższej naszej władzy szachowej. Nawet najżywotniejsze i najlepiej pracujące ośrodki szachowe nie potrafiły dotychczas rozwiązać tego problemu, który jak wiemy z doświadczenia Warszawy, wcale łatwy nie jest — a raczej **wydaje się** trudny i skomplikowany. Zapewne więc przydadzą się poniższe wskazówki.

Wszystkich zglaszających się do turniejów kwalifikacyjnych należy podzielić na grupy — najlepiej po 12, ze względu na obowiązek rozegrania przynajmniej 10 partii. Będą wśród nich gracze o znanej sile gry, ale także i nieznani zupełnie. Komisja kwalifikacyjna powinna tak ułożyć listy graczy, aby w każdej grupie znajdowali się i jedni i drudzy. Następnie oblicza się w przybliżeniu spółczynniki turniejów, przyznając prowizorycznie znanym graczom odpowiadającą im mniejwięcej kategorię, nieznanym zupełnie — kategorię IV. Należy przy tym stosować oceny raczej niskie. Obliczony prowizorycznie spółczynnik da nam odpowiednie dla zdobycia każdej kategorii ilości punktów. Podajemy je do wiadomości uczestników i rozpoczynamy turniej. Kto zdobędzie potrzebną ilość punktów, zdobywa odpowiednią kategorię.

Jest oczywiste, że niepodobna przy tym uniknąć pewnych pomyłek. Nie wiadomo, czy ktoś z nieznanych dotychczas graczy nie jest bardzo silnym szachistą— a zaliczenie go w obliczeniach wstępnych do kategorii IV zmienia poważnie szanse innych partnerów. Dopiero po drugim, albo trzecim turnieju kwalifikacyjnym będziemy dysponowali naprawdę dokładnymi danymi. Na to nie ma jednak rady, zresztą — jak wykazało doświadczenie — pomyłki nawet przy pierwszej próbie nie przekraczają paru procent, i wahają się w granicach jednej kategorii.

Bez względu na te pomyłki, **wyniki turniejów kwalifikacyjnych na dany rok muszą być uznane za nieodwolalne.** Nie może być mowy o późniejszych „poprawkach" przy zielonym stoliku. Niezadowoleni mogą poczekać do następnej okazji, jaką będą turnieje promocyjne w poszczególnych kategoriach.

Dla orientacji jeszcze parę cyfr. Turnieje kwalifikacyjne Warszawskiego OZSz. stawiały swym uczestnikom wysokie wymagania, zwłaszcza dla kategorii I: 80 — 90% punktów. Osiągnięcie tego minimum nie przesądzało zresztą jeszcze sprawy, wszyscy „aspiranci" do I kat. muszą uzyskać w półfinałach mistrzostw Warszawy przynajmniej 33% punktów, aby potwierdzić swe prawa do tego tytułu. Dla II kat. normy wynosiły 55 — 65%, dla III — 30 — 40% punktów, już bez dodatkowych wymagań.

M. Wróbel

VI TURNIEJ O MISTRZOSTWO POLSKI

W dniach od 4 — 25 kwietnia odbył się w Krakowie przy współudziale najlepszych zawodników polskich VI Turniej o indywidualne mistrzostwo Polski. Protektorat objęli: wojewoda dr K. Pasenkiewicz, prezydent miasta dr H. Dobrowolski, gen. Prus-Więckowski, dyr. „Społem" H. Balaban i major Bogaczewicz. Komitet organizacyjny stanowili członkowie Okręgowego Związku Szachowego i Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej: Bocheński, Gałuszka, Gdański, Halpern, Przystał i Tkacz.

Przebieg turnieju był interesujący; zawdzięczamy to ostremu startowi i bezkompromisowej walce od pierwszych rund. Około 7 rundy utworzyła się czołówka, która z wyjątkiem Dreszera dotrwała do końca turnieju. W sumie poziom gry był zadowalający, moim zdaniem lepszy niż w Sopocie, choć jeszcze daleki od poziomu przedwojennego. Ponieważ jednak pojawiają się coraz liczniej utalentowani przedstawiciele młodego pokolenia można mieć nadzieję, że po pewnym czasie nastąpi wydatniejsze wzmocnienie siły gry.

Zawody odbywały się w pięknej sali Spółdzielni „Społem", która bezinteresownie odstąpiła salę na turniej, a poza tym ufundowała wiele cennych nagród. Zainteresowanie turniejem ogromne, od czasu olimpiady warszawskiej w 1935 r. nie widzieliśmy takich tłumów na zawodach szachowych. Jest to zasługa prasy polskiej, oraz Polskiego Radia. Kierownikiem biura prasowego był Mieczysław

Galuszka, który może być zadowolony z wyników swej żmudnej pracy.

Organizacja turnieju naogół sprawna; wszystko co było możliwe w powojennych warunkach oraz trudnościach finansowych zostało zrobione. Jedynie sprawa kwater nie była tak rozwiązana, jakby tego sobie życzyli organizatorzy, ale jest to bolączka trudna do usunięcia nawet w niezniszczonym Krakowie. Należy tu podkreślić, że sprawne funkcjonowanie całej machiny jest przede wszystkim zasługą Bocheńskiego, co równocześnie wyjaśnia słaby wynik jego w turnieju.

Mistrz K. Makarczyk

Po trzytygodniowych ciężkich rozgrywkach pierwszą nagrodę i tytuł mistrza Polski zdobył znany polski olimpijczyk Kazimierz Makarczyk z Łodzi osiągając 14,5 p. z 20 partii. Dawno już nie widzieliśmy Makarczyka, grającego tak równo i dobrze. Był on bezwzględnie najlepiej przygotowanym zawodnikiem. Dobry teoretyk, doświadczony i rutynowany, zaprawiony w wielu turniejach zdobył zaszczytny tytuł zupełnie zasłużenie, jako primus inter pares. Poza tym bił wszystkich umiejętnościami taktycznymi i one były najmocniejszą stroną nowego mistrza Polski. Osobiście uważam, iż dobrze się stało, że zwycięstwo odniósł mistrz o dużych tradycjach szachowych, wielokrotny reprezentant nasz za granicą, zawodnik trudny do pokonania, pomysłowy w grze środkowej i znawca praktycznych końcówek.

Drugą nagrodę zdobył Stanisław Gawlikowski, redaktor działu partii naszego miesięcznika, jeden z przedstawicieil młodych — osiągając 14 p. Grę naszego teoretyka, autora „Teorii debiutów'' cechowała poprawność, jasność w przeprowadzaniu koncepcji no i zrozumienie otwarć, zresztą zupełnie naturalne u specjalisty. Polski Związek przyznał mu tytuł mistrzowski i sądzimy, że dalsze wyniki potwierdzą siłę jego gry i umocnią stanowisko w czołówce polskich szachistów.

Po 13 p. zdobyli: Gadaliński, Śliwa i Szapiel, przy czym III nagrodę wedle skali wartościowania przyznano byłemu mistrzowi Polski — Bogdanowi . Śliwie. Tym wynikiem potwierdził on, że poprzedni wynik nie był przypadkowy, i że należy do najsilniejszych naszych mistrzów. Gra jego odznaczała się pomysłowością w prowadzeniu ataku i temu zawdzięcza on najlepszy wynik z nagrodzonymi 6 p. z 8 partii. Gdyby nie eksperymenty w otwarciach i chęć wygrywania remisowych pozycji niewątpliwie znalazłby się wyżej, ale i tak możemy być zadowoleni z jego wyniku.

IV nagrodę uzyskał Henryk Szapiel, utalentowany przedstawiciel młodego pokolenia. Zdobywca I nagrody w turnieju eliminacyjnym w Lądku potwierdził wysoką klasę gry; odznaczał się dużym spokojem i umiejętnością wyplątywania się z trudnych sytuacji.

V nagrodę zdobył Jan Gadaliński, zawodnik twardy i nieustępliwy, bardzo trudny do pokonania. Dał on kilka wartościowych partii raczej skutecznych, niż efektownych.

VI nagroda przypadła Borowskiemu 12,5 punkta. Gra Borowskiego jest żywa

i energiczna, duża umiejętność prowadzenia ataku stawia go w rzędzie niebezpiecznych przeciwników. Słaby jednak finisz uplasował go na miejscu, które nie odpowiadało sile jego gry.

VII — VIII nagrodę podzielili Tarnowski i Plater, przy czym skala wartościowania była przychylniejsza dla Tarnowskiego. Jest to trzeci zawodnik, który obok Gawlikowskiego i Szapiela otrzymał tytuł mistrzowski. Zdobyta nagroda odpowiada sile jego gry. Głównym rysem jest nieustępliwość w walce oraz znajomość teorii otwarć i gry końcowej. Ósmo miejsce Platera, naszego reprezentanta w powojennych turniejach w Hilversum i Moskwie jest niespodzianką turnieju; ogólnie liczono się z lepszym miejscem. Nie znaczy to wcale, aby Plater w tym turnieju grał źle, ale dowodzi, że nasza czołówka jest dziś tak wyrównana, że przypadkowa przegrana, czy słabsza dyspozycja może dobrego mistrza zepchnąć na dalsze miejsce.

Ostatnia nagroda przypadła Łuczynowiczowi 11,5 p. Spokojna i solidna gra przedstawiciela młodych napawa nas otuchą, że w niedalekiej przyszłości powinien on powiększyć szeregi mistrzów, w każdym razie nagroda w tak silnym turnieju powinna być uznana za rzetelny sukces.

Z pośród nienagrodzonych należy wspomnieć o Arłamowskim, który grał solidnie i pomysłowo, o czym świadczy wielka ilość remis a tylko dwie przegrane. Gdyby nie zajęcia zawodowe zapewne zająłby on lepsze miejsce. Natomiast zawiedli dwaj mistrzowie Grynfeld i Błaszczak, którzy grali nie równo i obok pięknych partii zademonstrowali równie nie piękne porażki. Wiele tu zawiniło przemęczenie i brak odpowiedniego przygotowania do turnieju.

Inni zawodnicy walczyli dzielnie, dla niektórych był turniej za długi i uciążliwy, co odbiło się pod koniec zawodów. Szczegóły podaje tabela.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Pkt.
1	Makarczyk	S	1	1	0	½	½	½	½	1	1	½	1	½	½	1	1	1	½	½	1	1	14½
2	Gawlikowski	0	c	½	0	½	1	½	0	1	½	1	1	½	½	1	1	1	1	1	1	1	14
3	Śliwa	0	½	z	1	1	1	1	½	1	0	1	1	½	1	1	0	½	0	1	1	0	13
4	Szapiel	1	1	0	[illegible]	1	0	½	1	0	½	1	½	1	0	1	½	½	½	1	1	1	13
5	Gadaliński	½	½	0	0	[illegible]	1	0	1	½	½	0	½	1	1	½	1	1	1	1	1	1	13
6	Borowski	½	0	0	1	0	z	1	1	½	½	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	12½
7	Tarnowski	½	½	0	½	1	0	o	1	0	½	0	½	1	1	1	1	1	0	½	1	1	12
8	Plater	½	1	½	0	0	0	0	[illegible]	1	½	½	½	½	1	0	1	1	1	1	1	1	12
9	Łuczynowicz	0	0	0	1	½	½	1	0	[illegible]	½	½	0	0	1	1	½	1	1	1	1	1	11½
10	Arłamowski	0	½	1	½	½	½	½	½	½	[illegible]	½	½	½	1	½	½	1	0	1	½	½	11
11	Grynfeld	½	0	0	0	1	1	1	½	½	½	a	0	½	1	0	1	1	1	½	1	0	11
12	Sojka	0	0	0	½	½	0	½	½	1	½	1	[illegible]	½	1	½	1	½	0	1	½	1	10½
13	Błaszczak	½	½	½	0	0	0	0	½	1	½	½	½	[illegible]	0	½	1	0	1	1	1	1	10
14	Litmanowicz	½	½	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	½	1	½	1	1	9
15	Dreszer	0	0	0	0	½	0	0	1	0	½	1	½	½	0	[illegible]	1	½	½	½	½	1	8
16	Piechota	0	0	1	½	0	1	0	0	½	½	0	0	0	0	0	4	0	1	½	1	1	7
17	Kwapisz	0	0	½	½	0	0	0	0	0	0	0	½	1	½	½	1	[illegible]	½	0	½	1	6½
18	Bochański	½	0	1	½	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	½	0	½	1	0	0	0	6
19	Miller	½	0	0	0	0	0	½	0	0	0	½	0	0	½	½	½	1	1	9	0	1	6
20	Czerniaków	0	0	0	0	0	1	0	0	0	½	0	½	0	0	½	0	½	1	1	4	0	5
21	Widermański	0	0	1	0	0	0	0	0	0	½	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	8	4½

A teraz wniosek ogólny. Musimy stwierdzić, że turniej krakowski spełnił swoje zadanie; wykazał on, że dysponujemy wyrównaną czołówką, której umiejętności należało by wypróbować na terenie międzynarodowym. Sądzę, że uda się to wykonać, w każdym razie próbą orientacyjną będzie turniej drużynowy w Bukareszcie. Po drugie — po doświadczeniach dwóch turniejów o mistrzostwo kraju należy dążyć do ograniczenia ilości zawodników w championacie, tak by liczba nie przekraczała 16, maksimum 18 zawodników. Wpłynie to niewątpliwie na podniesienie siły gry i jakość partii.

Na zakończenie trzeba podkreślić, że cały turniej upłynął bez większych zgrzytów i zadrażnień. Walki prowadzone były ostro, ale sportowo i kierownictwo turnieju nie miało — na szczęście — pola do popisu, co wystawia zawodnikom jak najlepsze świadectwo. Kierownik turnieju Marian Wróbel stwierdza to z prawdziwą przyjemnością i na tym kończy sprawozdanie z VI turnieju o mistrzostwo Polski w Krakowie.

TEORIA

Dr Max Euwe

OBRONA TARRASCHA

C) — od pozycji diagramu („Szachy" Nr 3, str. 48)

7. ... Gc8 — e6

To opóźnia roszadę (patrz także 6. ... Ge6) i teraz nie można grać Gońcem na dogodne pole c4. Białe z łatwością przejmują inicjatywę.

8. 0-0, Gf8 — e7

8. ... c4. 9. Se5 albo 8. ... c:d4, 9. Sd4 od razu daje lepszą grę białym.

9. d4:c5

W tej pozycji niewątpliwie ruch najsilniejszy. 9. Gg5 nie daje nic, np.:

1) 9. ... 0-0 jak De

2) 9. ... Se4! 10. G:f6, H:f6

2a) 11. Wc1, S:c3. 12. W:c3, c4 — z dobrą grą dla czarnych (Bogolubow).

2b) 11. Se5, S:d4. 12. S:e4, d:e4. 13. e3, Sf3†. 14. S:f3, e:f3. 15. H:f3, 0-0 z łatwą grą dla czarnych (Marshall — Capablanca, 23 partia meczu, 1909).

9... Ge7:c5

9... d4 jest bardzo ryzykowne, bo czarne jeszcze nie roszowały: 10. Sa4, 0-0 sprowadza do kontynuacji Dd 10... Ge6. 10. Sb5! Gc5. 11. b4! W tym wariancie biały pion d został usunięty, a lepszy rozwój białych daje im dobre widoki, naprzykład:

a) 11... G:b4. 12. Sf:d4, S:d4. 13. S:d4, Gc3. 14. S:c3.

b) 11... a6. 12. b:c5, a:b5. 13. Gb6.

c) 11... Gb6. 12. Gb2, d3. 13. e:d3, S:b4. 14. Ha4, Sc6. 15. Ga3 itd.

10. Sc3-a4.

Zapoczątkowanie znanego manewru, zainicjowanego w partii Reti — Tarrasch, Piszczany 1922, w ogóle najlepszy ruch dla białych. Bogolubow jest wszakże zdania, że ruch ten nie daje białym korzyści.

10. Gg5 nie daje rezultatu ze względu na 10... d4! a 10. Sg5, 0-0. 11. e3 — pomysł Bogolubowa — nie został jeszcze wypróbowany. Nie jesteśmy tym ruchem szczególnie zachwyceni.

10. ... Gc5-e7

11. Gc1-e3, Sf6-e4!

Inaczej białe mają grę ułatwioną, np.: 11... b6. 12. Sd4, S:d4. 13. G:d4, Hd7. 14. Sc3, Wd8. 15. Hb3, 0-0. 16. Wfd1 itd. (Reti — Tarrasch, Piszczany 1922).

11... 0-0. 12. Sc5, Se4.

1) 13. S:b7? Hc7 i wygrywa

2) 13. S:e6, f:e6. 14. Sd4, S:d4. 15. G:d4, Sd6. 16. Hb3! itd. (Alechin — Muffang, Paryż 1923).

11... Sg4. 12. Gc5, 0-0. 13. Wc1, Wc8

1) 14. G:e7. H:e7. 15. Sd4 itd. (Teichmann — Wolf, C. Sanov 1922).

2) 14. Sd4 jest zdaniem Grünfelda nawet lepsze.

12. Wa1-c1!

12. Sd4, S:d4. 13. G:d4, 0-0. 14.Sc3, S:c3. 15. G:c3, Gf6 podane przez Bogolubowa prowadzi istotnie do wyrównania.

12. ... 0-0

13. Sf3-d4, Sc6:d4

14. Ge3:d4.

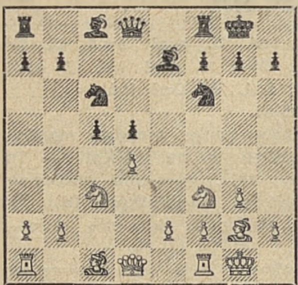
Białe mają teraz bezwątpienia lepsze widoki, np.: 14... Ha5. 15. f3! Sf6. 16. Sc5, H:a2. 17. S:e6, f:e6. 18. Gh3, Hd6. 19. Hd3, Hd6. 20. He3, Kf7. 21. Gc5, Hd7. 22. G:a7, Wfc8. 23. Gd4, Wa6. 24. f4 z dobrymi widokami dla białych (Alechin — Euwe, siódma partia meczu, 1927).

D) — od pozycji diagramu („Szachy" Nr 3, str. 48)

7. ... Gf8-e7

Zwykła kontynuacja. Wydaje się korzystne dla czarnych, by roszować jak najprędzej.

8. 0-0, 0-0

Analizujemy następujące warianty:

Da) 9. b2-b3

Db) 9. Gc1-e3

Dc) 9. a2-a3

Dd) 9. d4:c5

De) 9. Gc1-g5

Da.

9. b2-b3, Sf6-e4!

10. Gc1-b2, Ge7-f6.

Czarne mają grę zadowalającą.

Db.

9. Gc1-e3, Sf6-g4!

10. Ge3-f4, Gc8-e6

11. d4:c5, Ge7:c5

12. Sf3-e1, Gc5-d4!

Gra jest równa (Flohr — Lasker, Moskwa 1935).

Dc.

9. a2-a3

Kontynuacja mało warta, ale często grywana.

9. ... Gc8-e6

10. d4:c5, Ge7:c5

11. b2-b4, Gc5-e7

12. Gc1-b2, Wa8-c3.

Najbezpieczniej. 12... Se4 też jest możliwe, np.:

1) 13. Sd4 (Vidmar — Schlechter, Wiedeń 1916) ...S:d4. 14. S:e4, d:e4. 15. H:d4, H:d4. 16. G:d4, f5 — czarne mają wspaniałą grę.

2) 13. b5, Sa5. 14. S:e4, d:e4. 15. Sd4.

2a) 15... Hd5? 16. Hc2, 15. 17. Hc3! Sc4. 18. S:f5 ze zdecydowaną przewagą (Rubinstein — Tarrasch, C. Sanov 1922).

2b) 15... Sc4! 16. Gc3, Hd5 — wg Grünfelda nie daje białym jakiejkolwiek przewagi.

13. Sf3-d4, Sc6:d4

14. Hd1:d4, a7-a5

15. b4-b5, Hd8-d7

16. Wf1-d1, Wf8-d8

17. Wa1-c1, Ge7-c5.

Wg Grünfelda gra jest wyrównana.

Dd.

9. d4:c5.

Skutki tego bicia nie są tu tak wyraźne, jak w wariancie C, gdyż czarne mogą próbować gambitu, który trudno jest ocenić.

9. ... d5-d4

Ruch gambitowy i posunięcie kluczowe w tym wariancie. 9... G:c5 prowadzi na tory dla białych łatwiejsze.

1) 10. Gg5 — nic nie daje:

1a) 10... Ge6 sprowadza do wariantu De (10. d:c5).

1b) 10... d4 z równymi szansami (p. także C — 10. Gc5).

2) 10. Sa4, Ge7. 11. Ge3, Se4! 12. Wc1! Ha5. 13. Sd4, S:d4. 14. G:d4, Ge6 — sprowadza do wariantu C.

10. Sc3-a4

10. Sb5, G:c5 prowadzi do gry dla czarnych łatwiejszej, np.:

1) 11. b4? G:b4.

1a) 12. Sf:d4, S:d4. 13. H:d4, H:d4. 14. S:d4, Gc3! i wygrywa.

1b) 12. Gb2! i pozycja białych jest doskonała.

2) 11. Gf4.

2a) 11... a6? 12. Wc1 i białe mają przewagę (Vidmar — Marvery, Sliac 1932).

2b) 11... Sd5! z równymi szansami.

3) 11. Gg5, Gb6. 12. Sd2, h6. 13. G:f6, H:f6. 14. Sc4, Gc5. 15. Sc7, Wb8 z równymi mniejwięcej szansami.

10... Gc8-f5

Pozycja krytyczna w tym wariancie. Czarne są lepiej rozwinięte, głównie dlatego, że biały Skoczek a4 jest poza akcją, jest jednak wątpliwe, czy wyrównywuje to ofiarę czarnego piona. Dotychczas pozycja ta nie została jeszcze dostatecznie wypróbowana praktycznie.

10... Ge6. Białe mają zadanie łatwiejsze, niż po ruchu w tekście. Nie powinny dopuścić do d4-d3, np.: 11. b4.

11. Gc1-f4.

„Ostatnie słowo" Fine'a w tym wariancie. Może tu być parę odmian:

a) 11. b4, d3! z korzyścią dla czarnych (Tarrasch),

b) 11. e3? d:e3! 12. H:d8, e:f2†, odzyskując piona z dobrą grą,

c) 11. a3, Se4. 12. b4, Sc3! 13. S:c3, d:c3 z przewagą czarnych,

d) 11. Sh4. Ruch ten był najczęściej stosowany w praktyce, chociaż bez szczególnego powodzenia; zasługuje on na głębsze rozważenie.

1) 11... Ge4. 12. f3, Gd5

1a) 13. Sf5, Ge6! 14. S:e7†, H:e7. 15 Gg5, Gc4! 16. We1, h6. 17. G:f6, H:f6 — lub 15. e4, Sd7 — w obu wypadkach z dobrą grą dla czarnych.

1b) 13. e4! Gc4. 14. Wf2, i jeśli teraz 14... Sd7, to 15. Sf5, S:c5. 16. Hc2, S:a4. 17. H:c4 i białe mają przewagę. Czarne jednak mogą grać 14... g6! po czym trudno ocenić szanse. Być może, że białe utrzymają inicjatywę, grając 15. Gf5, by uprzedzić 15... Sd7.

2) 11... Gg4. Uważane za najlepsze dla czarnych, chyba, że znajdzie się dalsze ulepszenie gry białych: 12. a3, Sd5. 13. Hb3, Ge6. 14. Sf5, Sb6. 15. S:e7†, Kh8. 16. Hd1, S:a4. 17. H:a4, H:d4 (Fine — Vidmar, Hastings 1937). Czarne odzyskały gambitowego piona i stoją dobrze.

(Błędem natomiast byłoby 14. Hb7? Sa5 i wygrywa, np.: 15. Ha6, Sb3, lub 15. Hb5, Gd7 itd.).

11. ... Sf6-e4

12. b2-b4, Ge7-f6

13. b4-b5, Sc6-e7

14. Gf4-e5, Gf6:e5

15. Sf3:e5, Hd8-d5

16. Se5-d3.

Fine — Horowitz, New York 1940. Lepsze widoki mają białe.

Galuszka Mieczysław

PRZEGLĄD NOWOŚCI TEORETYCZNYCH

(ROK 1946)

Otwarcie angielskie.

1. c2-c4, Sg8-f6 2. Sb1-c3, e7-e5 3. Sg1-f3, Sb8-c6 4. d2-d4 e5-e4 (tak zwany wariant Bradley-Beach, od turnieju w r. 1929, w którym Alechin rozegrał ten wariant) **5. Sf3-d2, Sc6:d4 6. Sd2:e4, Sd4-e6 7. a2-a3** teraz zastosowano w II p. pojed. Stahlberg-Flores w r. 1946 nowy ruch **7... b7-b6! 8. e2-e3** (8. g3, Gb7 9. Gg2, S:e4 10. G:e4, G:e4 11. S:e4 dawało wygodne wyrównanie) **8... Gc8-b7 9. Gf1-d3, Sf6:e4 10. Gd3:e4, Gb7:e4 11. Sc3:e4, Gf8-e7 12. 0-0, 0-0 13. Hd1-d3, f7-f5 14. Se4-c3, a7-a5 15. e3-e4, f5-f4 z doskonałą grą cz.**

Gra 4 skoczków.

1. e2-e4, e7-e5 2. Sg1-f3, Sb8-c6 3. Sb1-c3, Sg8-f6 4. Gf1-b5, Sc6-d4 (obrona Rubinsteina) **5. Gb5-a4, Gf8-c5 6. Sf3:e5, 0-0 7. d2-d3** (najlepsze jest 7. Sd3, Gb6 8. e5, Se8 9. 0-0, d6 10. e:d6, S:d6 11. Kh1!, f5 12. f4!†) **d7-d5 8. Gc1-g5, Sd4-a6!** (nowy plan w miejsce słabszego ruchu 8... c6, po którym czarne utrzymałyby przewagę grając 9. f4!) **9. Gg5-h4, Gc5-d4 10. Se5-g4** (10. Sf3, G:c3 11. b:c3, d:e4 12. d:e4, H:d1 13. W:d1, S:e4 =) **10... Gd4-c3 11. b2:c3, g7-g5 12. Sg4-h6, Kg8-h8 13. Gh4-g3, Sc6-f4 14. Ga4-b3, Kh8-g7! 15. Sh6-f5, Gc8:f5 16. e4:f5, Wf8-e8 17. Ke1-f1, Hd8-d7** z dobrą grą czarnych Halpern-Ed. Lasker, N. Jork 1946.

Obrona francuska.

W partii Stolz-Botwinnik, Groningen 1946 zastosowały czarne nowy system czar-

nych w wariancie Czygorina: **1. e2-e4, e7-e6 2. Hd1-e2, c7-c5 3. g2-g3, Sb8-c6 4. Gf1-g2, Sg8-e7 5. Sb1-c3, g7-g6!** (to flankowanie gońca w połączeniu z przeprowadzeniem oswobadzającego d7-d5 okaże się świetnym pomysłem) **6. d2-d3, Gf8-g7 7. Gc1-e3, d7-d5! 8. e4:d5** (8. G:c5, Ha5!) **8... Sc6-d4 9. Hd1-d2, e6:d5 10. Sc3--e2** (10 Sge2?, Gg4! lub Gh3!) **10... h7-h6** (grozi 11... S:e2 i 12... d4) **11. Hd2-c1, Gc8-f5 12. c2-c3, Sd4:e2 13. Sg1:e2 d5-d4! 14. Ge3-d2, Gf5:d3 15. Gg2:b7, 0-0! 16. Gb7-f3, g6-g5 17. 0-0, Se7-g6 18. Wf1-e1, Sg6-e5 19. Gf3-g2, Gd3-a6 20. Hc1-d1, Se5-d3.**

Partia włoska.

1. e2-e4, e7-e5 2. Sg1-f3, Sb8-c6 3. Gf1--c4, Gf8-c5 4. 0-0, d7-d6 5. c2-c3 Gc5-b6 6. d2-d4, Hd8-e7 7. a2-a4, a7-a6 8. h2-h3, Sg8-f6 9. Wf1-e1, 0-0 10. b2-b4 w partii Scheltinga — Euwe 1946 nastąpiło **Kg8-h8! 11. Gc1-a3, Sf6-g8!** (jeśli teraz 12. Hd3 to f6, po czym g5 z kontratakiem) **12.b4-b5, Sc6-a5 13. Sf3:e5 f7-f6! 14. Gc4:g8, f6:e5 15. Gg8-a2, e5:d4 16. Sb1-d2, Gc8:h3!** z wygraną cz.

UZUPEŁNIENIE DO VII WYDANIA MODERN CHESS OPENINGS.

Obrona Alechina.

1. e2-e4, Sg8-f6 2. e4-e5, Sf6-d5 3. c2-c4, Sd5-b6 4. d2-d4, d7-d6 5. e5:d6 c7:d6 6. Gc1-e3, g7-g6 7. d4-d5! (M. Ch. O. uwzględnia tylko 7. Sc3) **Gf8-g7 8. Ge3:d4, Gg7:d4 9. Hd1:d4, 0-0 10. Sb1-c3, e7-e5! 11. d5:e6 e. p., Sb8-c6! 12. e6:f7, Wf8:f7 13. Hd4-d2, Hd8-e8 14. Ke1-d1, Gc8-e6 15. Sc3-d5, Sc6-e5 16. b2-b3, Wa8-c8 17. Wa1--c1, Sb6:d5! 18. c4:d5, Wc8:c1 19. Kd1:c1, Wf7-c7 20. Kc1-d1, Ge6-f5 21. Hd2-e3, He8-f7 22. Sg1-f3, Se5:f3 23. He2:f3 Gf5-g4!** białe poddały się. Dobkin — Weil, Tel-Aviv 1936. Ruch 7. d4-d5! jest pomysłem Spielmanna.

1. e2-e4, Sg8-f6 2. e4-e5, Sf6-d5 3. c2-c4, Sd5-b6 4. c4-c5, Sb6-d5 5. Sb1-c3 Sd5:c3 6. d2:c3, d7-d6 7. Hd1-b3! (M. Ch. O. rozważa tylko 7. c:d6 i 7.Gc4) **d6:e5 8. Gc1--g5!** (bardzo silny ruch, grozi Gc4 i Wd1) **Hd8-d7 9. Gf1-c4, Hd7-f5 10. Wa1-d1** z dużą przewagą białych. Chramcow — Waksberg, Saratow 1938.

1. e2-e4, Sg8-f6 2. e4-e5, Sf6-d5 3. c2-c4, Sd5-b6 4. c4-c5, Sb6-d5 5. Sb1-c3 (M. Ch. O. zajmuje się tylko ewentualnością 5. Gc4) **e7-e6 6. d2-d4 d7-d6 7. Sc-d5, e6:d5 8. c5:d6, c7:d6 9. Gf1-d3, Sb8-c6 10. Sg1-f3** z p. konsultacyjnej Czerniak i Falcon — Grau i Palau, 1943. Goniec białych zajmuje na d3 lepsze stanowisko, niż na zwykle w tym otwarciu zajmowanym c4.

1. e2-e4, Sg8-f6 2. Sb1-c3, d7-d5 3. e4-e5, Sf6-e4 (M. Ch. O. wspomina tylko o 3... Sd7) **4. Hd1-f3!, Se4:c3 5. d2:c3!** z przewagą białych, które mają otwarte przekątnie i lepiej uplasowanego hetmana. W partii Benko — Guimard, Buenos Aires 1939 zagrały białe słabo 5. b2:c3 i po c5 6. c4, Sc6 7. c:d5, Sb4 uzyskały czarne lepszą grę. Oczywiście po 3. e5 mają czarne do dyspozycji doskonały ruch d4.

1. e2-e4, Sg8-f6 2. Gf1-c4, Sf6:e4 (2... e5 lub 2... d5 prowadzi do utartych dróg teoretycznie zbadanych) **3. Gc4: f7, Ke8:f7 4. Hd1-h5, g7-g6 5. Hh5-d5, e7-e6 6. Hd5:e4, Gf8-g7 7. d2-d4, Wh8-f8 8. Sg1-f3†-** i sztuczna roszada czarnych da się łatwo atakować. Wariantu tego nie znajdujemy w M. Ch. O.

Obrona Caro-Kann.

1. e2-e4, c7-c6 2. d2-d4, d7-f5 3. Sb1-c3, d5:e4 4. Sc3:e4, Sg8-f6 5. Se4:f6, g7:f6 6. Sg1-e2 a teraz według „recepty" Czerniaka **e7-e5** (nie 6... Gf5 jak w partii Horowitz — Flohr, zawody U. S. A. — Z. S. R. R. 1945 po którym popadły czarne w gorszą pozycję) **7. Gc1-e3, Gc8-e6 8. Se2-g3, Sb8-d7 9. Gf1-d3 Hd8-a5 10. c2-c3, 0-0-0** z lepszą grą czarnych np.: **11. 0-0, h7-h5!** lub: **11. Sg3-f5?, e5-e4!** lub: **11. Gd3-f5, h7-h5 12. h2-h4, e5:d4 13. Gf5:e6 f7:e6 14. Ge3:d4, e6-e5 15. Gd4-e3, Sd7-c5,** po czym **Se5-d3** z wygraną pozycją czarnych.

1. e2-e4, c7-c6 2. d2-d4, d7-d5 3. Sb1-c3, d5:e4 4. Sc3:e4, Gc8-f5 5. Se4-g3 Gf5-g6 6. h2-h4, h7-h6 7. f2-f4!, e7-e6 8. Sg1-f3, Sb8-d7 9. h4-h5, Gg6-h7 10. Gf1-d3, Gh7:d3 11. Hd1:d3, Sg8-f6 12. Gc1-d2, Hd8-c7 13. 0-0-0, 0-0-0 14. Sf3-e5, Sd7:e5 15. f4:e5, Sf6-g4 16. Hd3-e2! f7-f5 (jeśli 16... W:d4? to **17. Wh4, f5 18. e:f6 e. p., H:g3 19. H:e6, Kb8 20. He8, Kc7 21. Ga5 z wygr.**) **17. e5:f6 e. p., Hc7:g3 18. Wh1-h3!, Hg3-d6 19.**

He4:g4, g7-f6 20. Wh3-e3, Wf8-e8 (jeśli 20... H:d4 21. H:e6, Hd7 22. Ga5!!) **21. Wd1-e1** z wyraźną przewagą białych. Z partii Najdorf — Sales Oliveira, Sao Paolo 1947.

1. e2-e4, c7-c6 2. d2-d4, d7-d5 3. Sb1-c3, d5:e4 4. Sc3:e4, Gc8-f5 5. Se4-g3 Gf5-g6 6. Sg1-f3 (teraz M. Ch. O. uważa za najodpowiedniejszy ruch czarnych 6... Sbd7, celem uniknięcia ataku białych h4 i Se5) partia Koblenc — Ratner, championat Z. S. R. R. 1945 wskazuje na to, że czarne mogą też po **6... Sg8-f6 7. h2-h4, Sf6-h5! 8. Sf3-e5, Sh5:g3 9. f2:g3, Sb8-d7 10. Se5:g6, h7:g6 11. Gf1-c4, e7-e6** uzyskać solidną grę.

1. e2-e4, c7-c6 2. d2-d4, d7-d5 3. e4:d5, c6:d5 4. c2-c4, Sg8-f6 5. Sb1-c3, Sb8-c6 6. Gc1-g5, Hd8-a5 M. Ch. O. przytacza teraz kontynuowanie Keresa z r. 1939: **7. Hd1--d2! (A), d5:c4 (B) 8. Gf1:c4, e7-e5 9. d4-d5, Sc6-d4 10. f2-f4!, Gf8-d6 11. Sg1-e2†** cały ten wariant okazuje się gorszym dla czarnych z powodu błędnego ruchu 7... d:c4. Potrzebne tu są wyjaśnienia w dwóch miejscach zagrania:

(A) Jeśli zamiast 7. Hd2! — 7. G:f6, e:f6 8. c:d5, Gb4! 9. Hd2! (9. d:c6? G:c3 10. b:c3, H:c3 11. Ke2, 0-0 12. f3, We8 13. Kg3, We4-†) 9... G:c3 10. b:c3, H:d5 11. Sf3, Gh3!-†

(B) 7... d:c4? jest błędnym. Późniejsza analiza Czerniaka wyjaśnia, że czarne mają tu dobre możliwości po **7... Gf5!**

(a) **8. c:d5, S:d5 9. Gc4, S:c3 10. b:c3, Ge4 11. Sf3, G:f3 12. g:f3, e5 13. d5, Sd4.**

(b) **8. G:f6, e:f6 9. c:d5** (9. S:d5, Sb4! 10. Se3, Sd3 11. Kd1, Gb4) **Sb4 10. Gb5, Kd8 11. Kf1** (11. Wc 1, Wc8 grożąc H:b5!!) **S:d5**

(c) **8. c5, 0-0 9. f4, h6 10. Gh4, g5 11. f:g5 h:g5 12. G:g5, Gg7** z partii Reed-Ader, Vina del Mar 1947.

We wszystkich trzech wypadkach (a, b, c) mają czarne przewagę pozycyjną.

A. Aleksandrow.

MECZ-TURNIEJ O SZACHOWE MISTRZOSTWO ŚWIATA

Walka szachowa, przerwana w Hadze, wznowiła się w Moskwie z nową siłą. Jarząca się światłami Sala Kolumnowa Domu Związkowego, gdzie toczy się turniej, stała się miejscem pielgrzymek zwolenników szachów. Tu idą robotnicy z fabryk moskiewskich, pracownicy nauki i sztuki, studenci z instytutów naukowych.

Wielka sala i przylegający do niej przedsionek nie mogą pomieścić wszystkich. Setki ludzi stoją przy wejściu, mając nadzieję, że uda im się wejść do środka. Nad kasami wisi ogłoszenie: „wszystkie bilety sprzedane".

W dni rozgrywek Dom Związkowy przypomina rojący się ul. W przedsionku i licznych audytoriach toczą się seanse gry jednoczesnej, odbywają się wykłady o sztuce szachowej, z ożywieniem są komentowane partie z poprzednich rund.

Ale w Sali Kolumnowej króluje cisza. Na scenie dwa szachowe stoliki, na lewo stół sędziowskiego kolegium. Nad sceną zawieszona biała tarcza z wieżą, obramowana flagami państwowymi ZSRR, Holandii i USA. Z obydwu stron dwie wielkie szachownice pokazowe. Widzowie siedzący w sali swobodnie śledzą grę ze swoich miejsc. Wszystkie loże przepełnione.

Partie dwunastej rundy odznaczały się wielkim napięciem. Po każdym posunięciu arcymistrzów po sali przelatywały podniecone szepty. Rzucone przez jakiegoś znawcę zdanie: „Botwinnik idzie na poświęcenie figury" szybko dochodziło do ostatnich rzędów krzeseł, przedostawało się do foyer i w kilka minut docierało do publiczności, stojącej przed podjazdem Domu Związkowego.

Wszystkie posunięcia są przekazywane telefonicznie do Centralnego Klubu Szachowego, Domu Pracowników Sztuki, Miejskiego Domu Pionierów — i do innych ośrodków kulturalnych stolicy. Tam także przychodzą setki ludzi, aby posłyszeć ostatnie wiadomości z turnieju. Jednocześnie rozgrywa się dziesiątki szachowych turniejów, toczą się seanse gry jednoczesnej, odbywają się wykłady o sztuce szachowej.

Mecz-turniej pięciu najsilniejszych arcymistrzów przykuwa uwagę wszystkich radzieckich zwolenników gry. Z dalekiej Arktyki przyszła depesza od marynarzy flotylli „Slawa". Szachiści polarnej ekspedycji ślą słowa powitania wszystkim uczestnikom szachowego boju. Depesze pod adresem Sali Kolumnowej przychodzą ze wszystkich stron Związku Radzieckiego".

Tak wygląda w tych dniach stolica ZSRR w oczach szachisty (autor powyższego artykułu jest znanym mistrzem radzieckim). Obecnie walka o prymat szachowy jest już na ukończeniu — zdobędzie go już prawie napewno Michał Botwinnik. W następnym numerze podamy bliższe szczegóły, obecnie przytaczamy partie z „holenderskiej" części turnieju.

Partie

Redaguje St. Gawlikowski.

Runda I

191. HISZPAŃSKA

Dr M. Euwe — **P. Keres**

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, d6. 5. c3, Gd7. 6. d4, Sg-e7. 7. Gb3, h6. 8. Sb-d2, Sg6. 9. Sc4, Ge7. 10. 0-0, 0-0. 11. Se3, Gf6. 12. Sd5, e:d4. 13. S:d4, We8. 14. S:f6†, H:f6. 15. f3, Sf4. 16. S:c6 (groziło 16... S:d4. 17. c:d4, H:d4, 18. H:d4, Se2 † z zyskiem piona). **G:c6. 17. Ge3, Wa-d8. 18. Hd2, Sg6. 19. Gd4, He7. 20. Wa-e1, Hd7. 21. c4** (Groziło 21... d5, ale teraz wymieniają czarne niebezpiecznego Gb3). **Ga4. 22. G:a4, H:a4. 23. Hc3, f6. 24. f4, Kh7. 25. b3, Hd7** (H:a2? Wf2!) **26. Hf3, b5. 27. Hd3, b:c4. 28. H:c4** (Być może mniejszym złem bylo bicie pionem, właśnie ze względu na odpowiedź czarnych). **W:e4! 29. W:e4, d5. 30. H:a6, d:e4. 31. Ge3, Hg4. 32. Hc4, Wd3! 33. Gc1** (H:e4? He2!) **Sh4! 34. H:e4†, f5. 35. Hb7, c6! 36. H:c6, Wc3! 37. Hd5, Wc5** (Teraz biały hetman musi wreszcie opuścić przekątną i to decyduje.) **38. Hd2** (Albo 38. Hb7, Wc2. 39. g3, He2!) **W:c1! 39. h3, Hg3?** (Obustronny wielki niedoczas. Po 39... Sf3† partia byłaby już skończona.) **40. He2, H:f4. 41. W:c1, H:c1†. 42. Kh2. Hf4†** (zapisane posunięcie. W dogrywce nastąpiło:) **43. Kg1, Sg6. 44. Hc2, Se7. 45. a4, Hd4†. 46. Kh2, He5†. 47. Kg1. Sd5. 48. Hd1, Sc3. 49. Hc2, Kg6. 50. Kh1, He1†. 51. Kh2, Se2. 52. Hc6†, Kh7. 53. Hc5, Sg3. 54. Hd6, Sf1†. 55. Kg1, h5. 56. Hf4.** Wykonując to posunięcie **przekroczyły białe czas.**

192. HISZPAŃSKA

W. Smyslow — **S. Reshevsky**

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, Sf6. 5. 0-0, Ge7. 6. We1, b5. 7. Gb3, 0-0. 8. c3, d6. 9. h3, Sa5. 10. Gc2, c5. 11. d4, Hc7. 12. Sb1d2, c:d4. 13. c:d4, Sc6. 14. Sb3, a5. 15. Ge3, a4. 16. Sb-d2, Gd7! (Ważne ulepszenie, rehabilitujące ten wariant, uważany ostatnio za niekorzystny dla czarnych.) **17. Wc1, Wf-c8. 18. Gb1, Hb8. 19. Sf1, Sa5. 20. W:c8†, G:c8. 21. Gg5, h6. 22. Gh4, Sc6. 23. Se3, S:d4. 24. S:d4, e:d4. 25. H:d4, Ha7. 26. Hd3, Ge6. 27. Gg3, Hc5. 28. Sd5, G:d5. 29. e:d5, Wa7. 30. Wd1, Wc7. 31. Gh4, g6. 32. a3, H:d5. 33. G:f6, H:d3. 34. G:d3, G:f6. 35. G:b5, G:b2. 36. Wd3, Wc5. 37. G:a4, Wa5. 38. Gb3, G:a3. 39. Wf3, d5. 40. G:d5, W:d5. 41. W:a3. Remis.**

Runda II

193. SŁOWIAŃSKA

P. Keres — **W. Smyslow**

1. c4, Sf6. 2. Sf3, c6. 3. Sc3, d5. 4. e3, g6. 5. d4, Gg7. 6. c:d5, S:d5 (Zdrowsze prozaiczne 6... c:d5.) **7. Gc4, 0-0. 8. 0-0, b6** (Omyłkowy plan, prowadzący do trudności. Lepsze 8... Sb6.) **9. Hb3, S:c3. 10. b:c3, Ga6. 11. Ga3, G:c4. 12. H:c4, We8. 13. e4, b5. 14. Hb3, Sd7. 15. c4 Wb8. 16. Wd1, Ha5. 17. c5, b4. 18. Gb2, e5?** (Decydujący błąd, w trudnej zresztą pozycji. To pozorne poderwanie białego centrum prowadzi tylko do otwarcia linii i ataku na osłabiony kluczowy punkt f7.) **19.**

Sg5! We7. 20. f4! e:d4. 21. f5! S:c5 (zle, ale co grać, wobec groźby f:g6 i S:f7?) **22. Hh3! h5. 23. f6, Gh6. 24. f:e7, G:g5. 25. Hf3, f6. 26. G:d4, Sd7. 27. h4! i czarne poddały się** (27... G:h4. 28. Hh3).

194. GAMBIT HETMANA

M. Botwinnik — Dr M. Euwe

1. d4, d5. 2. c4, e6. 3. Sf3, Sf6. 4. Sc3, c6. 5. e3, Sb-d7. 6. Gd3, Gb4. 7. a3, Ga5. 8. Hc2, He7. 9. Gd2, d:c4. 10. G:c4, e5. 11. 0-0, 0-0. 12. Wa-e1 (Jeszcze silniejsze okazało się tu zastosowane 2 rundy później przeciw dr Euwemu przez Reshevsky'ego natychmiastowe 12. d5!) **Gc7. 13. Se4, S:e4. 14. H:e4, a5. 15. Ga2, Sf6. 16. Hh4, e4** (Do zupełnego wyrównania wystarczało 16... c:d4. 17. e:d4, Hd6 itd. Teraz następuje niespodzianka) **17. Se5! G:e5?** (Przyjęcie ofiary piona prowadzi do b. niebezpiecznego dla czarnych otwarcia linii f. Należało grać 17... Ge6!) **18. d:e5, H:e5. 19. Gc3, He7. 20. f3! Sd5** (Czarne już zwracają piona...) **21. H:e7, S:e7. 22. f:e4** (oryginalna pozycja; zdwojone, „słabe" piony e3 i e4 zagrają ze straszną siłą) **b6. 23. Wd1** (Grozi „tylko" W:f7!! i Wd8 mat!) **Sg6. 24. Wd6, Ga6. 25. Wf2, Gb5. 26. e5! Se7. 27. e4, c5. 28. e6!, f6** (28... f:e6. 29. W:e6! **29. W:b6, Gc6. 30. W:c6!** (Efektowne zakończenie!) **S:c6. 31. e7†, Wf7. 32. Gd5! i czarne poddały się** (32... Wc8. 33. G:c6, W:c7. 34. 34. Gd5†, albo 33... W:c6. 34. e8, H†).

Runda III

195. NIEREGULARNA

S. Reshevsky — P. Keres

1. Sf3, Sf6. 2. c4, b6. 3. d3 (?!) g6. 4. e4, d6. 5. Sc3, Gg7. 6. d4 (!) 0-0. 7. Ge2, Gb7. 8. Hc2, e5. 9. d:e5, d:e5. 10. Ge3, We8. 11. 0-0, Sb-d7. 12. Wf-d1, c6. 13. b4! He7. 14. Wa-b1, Sf8. 15. a4, Hc7. 16. b5, We-d8. 17. W:d8, W:d8. 18. a5! Sg4! (18... b:a5? 19. b6!) **19. a:b6, a:b6. 20. Gg5, f6. 21. b:c6! G:c6. 22. Gd2, f5** (Jeśli 22... Se6 to 23. Sd5! G:d5. 24. e:d5, W:d5. 25. He4 z zyskiem jakości.) **23. Gg5** (Ale nie 23. e:f5,, e4. 24. S:e4, G:e4! 25. H:e4, W:d2. 26. H:g4, W:e2.) **Wc8. 24. h3, f:e4. 25. S:e4, G:e4. 26. H:e4, Sf6. 27. He3, S8-d7. 28. Hb3, Wb8. 29. Ge3, Sc5. 30. Hc2, Wa8. 31. Sg5, We8. 32. h4, e4** (Obaj partnerzy mieli tu już tylko po 3 minuty czasu na pozostałe 8 posunięć...) **33. Sh3, Wd8. 34. Sf4, Wd6. 35. h5, g5. 36. Sd5, S:d5. 37. c:d5, h6. 38. G:c5! b:c5. 39. H:e4, Gd4,,?** (39... Kf8!) **40. He8†, Kg7. 41. Wb8 i czarne poddały się.**

196. OBRONA GRUNFELDA

W. Smysłow — M. Botwinnik

1. d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. Sc3, d5. 4. Sf3, Gg7. 5. Hb3, c6. 6. c:d5, S:d5. 7. e4, Sb6. 8. Ge3, Ge6. 9. Hc2, Gc4. 10. Ge2, Sa6. 11. 0-0, 0-0. 12. Wf-d1, Hd6. 13. b3, G:e2. 14. S:e2, Wa-c8. 15. Gf4, He6. 16. Ge5, f6. 17. Gg3, Hf7. 18. Sf4, Gh6. 19. Sd3, f5! 20. Sc5! f:e4. 21. H:e4, S:c5. 22. d:c5, Sd5 (czas Botwinnika 25 min. na 18 pos.) **23. Wd-e1, Wc-e8. 24. Ge5, Gf4. 25. Gb2, Hf5. 26. Hc4, e5! 27. We4, Hf7. 28. Wa-e1, Sf6. 2 9.H:f7†, W:f7. 30. W4-e2, Sd7. 31. b4** (31. S:e5? Wf-e7) **a5. 32. a3, a:b4. 33. a:b4, Wf-e7. 34. g3, Gh6. 35. S:e5, Gg7. 36. f4, Sf6. 37. Kf2 (?)** („Echec et mat" słusznie stwierdza, że większe szanse na wygraną dałoby 37. h4. Teraz czarne ratują się.) **Sd5. 38. W2-e4, Sf6. 39. W4-e3, Sd5. 40. Wb3, g5! 41. Kf3, Wf8. 42. We4, Sf6. 43. We2, Sd5. 44. We4, Sf6. 45. We2, Sd5. Remis** przez powtórzenie posunięć.

Runda IV

197. HISZPAŃSKA

Dr M. Euwe — W. Smysłow

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, Sf6. 5. 0-0, Ge7. 6. We1, b5. 7. Gb3, 0-0. 8. c3, d6. 9. h3, Sa5. 10. Gc2, c5. 11. d4, Hc7. 12. Sb1d2, Sc6. 13. d:c5, d:c5. 14. Sf1, Ge6. 15. Se3, Wa-d8. 16. He2, g6. 17. Sg5, Gc8. 18. Gd2, Kg7. 19. Wa1d1, h6. 20. Sf3, Ge6. 21. a4! Hb8. 22. Gc1, W:d1. 23. W:d1, Wd8. 24. W:d8, G:d8. 25. a:b5, a:b5. 26. Sd5! (Piękna przejściowa ofiara piona, której przyjęcie: A) 26... S:d5. 27. e:d5, G:d5. 28. G:h6†, K:h6. 29. Hd2 i H:d5, lub B) 26... G:d5. 27. e:d5, S:d5. 28. Ge4! S6-e7. 29. 29. G:d5, S:d5. 30. Ge5 albo 28... S5-e7. 29. He3! — jest korzystne tylko dla białych.) **Sg8. 27. Ge3, c4 28. b3, Sa5. 29. S:e5!, c:b3** (29... H:e5?? 30. Gd4) **30. Gb1, Hb7. 31. Gd4, Kh7! 32. Sf4, Gc4. 33. Se:g6!** Proste wzmocnienie

nacisku przez 33. Hf3, czy 33. Hg4 dałoby również rychłe zwycięstwo) **f:g6** (groził mat Sf8!) **34. S:g6** (Dr Vidmar zaleca 34. Hg4 i na 34... Hf7! — 35. h4 i 36. h5. Nawet te warianty nie są jednak już zupełnie jasne...) **K:g6! 35. e5†?** (Fatalna omyłka. Jeszcze teraz grając 35. Hf3! mogły białe wydobyć z pozycji conajmniej 0,5 p. Szkoda świetnej partii!) **Kf7. 36. Hh5†, Kf8! 37. f4, Gb6. 38. Hf5†, Ke7. 39. Hh7†, Kd8. 40. G:b6†, H:b6†. 41. Kh2, He3! 42. Hf5, Sc6 i białe poddały się.**

198. OBRONA NIMZOWITSCH'A

M. Botwinnik — **S. Reshevsky**

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, Gb4. 4. e3, d5. 5. a3, Ge7. 6. Sf3, 0-0. 7. b4, Sb-d7. 8. Gb2, c6. 9. Gd3, d:c4. 10. G:c4, Gd6. 11. Se2, a5! 12. b5, Sb6. 13. Gd3, c:b5. 14. G:b5, Gd7. 15. Hb3, a4. 16. Hd3, Wa5?! 17. Sc3, He8. 18. G:d7, H:d7. 19. 0-0, Wc8. 20. e4, Sc4! 21. Gc1, e5! 22. Wf-d1, e:d4. 23. H:d4, He6 (słabsze 23... He7. 24. Sd5, S:d5. 25. e:d5 z groźbą d6. Już od tej chwil obaj partnerzy, zwłaszcza Reshevsky — znajdowali się w ogromnym niedoczasie.) **24. Wa2, h6. 25. h3, Wa6. 26. Sd5?!** (Niepoprawna ofiara, obliczona na niedoczas czarnych.) **S:e4. 27. We2, f5. 28. g4, Gc5?** (Przegrywa figurę. Jak dowodzi „Echec et mat" po 28... Sg5! 29. W:e6, S:f3†. 30. Kg2, S:d4. 31. W:d4, f:g4, albo 29. Hd3, S:f3†. 30. H:f3, f:g4 zostawały czarne z pionem więcej i przewagą). **29. g:f5, H:f5. 30. H:e4, H:h3. 31. Sh2, W8-c6?** (Teraz ginie druga figura...) **32. Sf4 i czarne przegrały'** przez przekroczenie czasu.

Runda V

199. GAMBIT HETMANA

S. Reshevsky — **Dr M. Euwe**

1. d4, d5. 2. c4, e6. 3. Sf3, Sf6. 4. Sc3, c6. 5. e3, Sb-d7. 6. Gd3, Gb4. 7. a3, Ga5. 8. Hc2, He7. 9. Gd2, d:c4. 10. G:c4, e5. 11. 0-0, 0-0. 12. d5! c5 (Teraz nastąpi nieprzyjemna niespodzianka. Wchodziło raczej w rachubę 12... Sb6, albo 12... c:d5.) **13. d6!, Hd8** (13... H:d6? 14. Sb5, Hb6. 15. b4, albo 14... Ha6. 15. Sc7 itd.). **14. Wa-d1, Wb8. 15. Sd5, S:d5. 16. G:a5, H:a5. 17. W:d5, e4. 18. Sg5** (18. H:e4? Sf6) **b5. 19. Ga2, Hb6** (czarne oddają piona, na 19... Gb7 nastąpi b. silne 20. Wf5!) **20. S:e4, Gb7. 21. Wd2** (Najprostsze). **c4. 22. Gb1, g6. 23. Hc3, Wf-e8. 24. Sf6†, S:f6. 25. H:f6, Hc6. 26. e4, We6. 27. Hf4, Wa-d8. 28. Wf-d1, a5. 29. h4, h5?** (Lepsze 29... Wd7.) **30. d7?** (Solidniejsze 30. f3. Ruch ten miał przygotować 31. Wd6... Pozostałe 10 posunięć Reshevsky wykonywał, jak zwykle, z wiszącą chorągiewką...) **We7! 31. g4** (Białe gwałtownie zmieniają plan. Po 31. Wd6 nastąpi 31... We:d7! 32. W:c6, W:d1† i G:c6 z przewagą już raczej u czarnych.) **We:d7. 32. g:h5, W:d2. 33. W:d2, W:d2. 34. H:d2, g:h5. 35. Hg5†** (35. H:a5, Hg6† i G:e4) **Hg6. 36. H:g6†, f:g6. 37. f4, b4. 38. a:b4, a:b4. 39. Kf2, c3??** (Do prostego remis prowadziło 39... Kg7. Gruby błąd w tekście gubi partię.) **40. b3! Kf7. 41. Ke3, Gc8 i czarne** jednocześnie **poddały** się, gdyż piony b i c padają.

200. NIEREGULARNA

P. Keres — **M. Botwinnik**

1. c4, e6. 2. g3, d5. 3. Gg2, d4. 4. b4, c5. 5. b5, e5. 6. d3, Gd6. 7. e4, Hc7. 8. Se2, h5. 9. h4, Sh6. 10. 0-0, Gg4. 11. f3, Ge6. 12. f4, Gg4. 13. f5, Sd7. 14. Sd2, g6. 15. f:g6, f:g6. 16. Sf3, Ge7. 17. Wf2, Hd6. 18. G:h6 (18. Gg5 traci jakość po 18... G:f3. 19. G:e7, G:e2. 20. G:d6, G:d1. 21. W:d1, Sf7! itd.) **W:h6. 19. Hd2, Wh8. 20. Sg5, Sf6. 21. Wa-e1** (Grozi Sf4! e:f4, e5!) **Hb6. 22. Sf3, Sd7. 23. Sg5, Wf8. 24. W:f8†, G:f8. 25. a4, Gh6. 26. a5, Hd6. 27. Sc1, 0-0-0. 28. Sb3, Wf8. 29. Wa1** (Czarne mają już minimalną przewagę i dlatego bardziej może wskazana była likwidacja przez 29. Wf1, He7. 30. W:f8†, S:f8 31. b6, a6. 32. Hf2 i jeśli G:g5 to 33. h:g5, Sh7. 34. Hd2 broniąc piona g5 groźbą S:c5.) **He7. 30. Hc1, Kb8. 31. Wa2, Wf7! 32. Ha3, G:g5. 33. h:g5, Gd1!** (Czarne zdobywają piona...) **34. Hc1, G:b3. 35. Wb2, Gd1. 36. H:d1, H:g5. 37. He1, Sf8. 38. Kh2, Hf6. 39. Gh3, Sh7. 4 0.Hd1, Sg5. 41. b6, h4. 42. Hg4, h:g3†. 43. K:g3, Wf8! 44. b:a7†, K:a7. 45. a6** (Albo 45. Hd7? Hf4†. 46. Kg2, Hf1†. 47. Kh2, Sf3†. 48. Kg3. He1† i czarne wygrywają.) **S:h3! 46. H:h3** (46. W:b7†? K:a6!) **Hf4†. 47. Kg2, Hf1†. 48. Kh2, Wf2†!** (Najlepiej, w wieżowej końcówce miały-

by jeszcze czarne ogromne trudności.) **49. W:f2, H:f2†. 50. Kh1, He1†. 51. Kg2, He2†. 52. Kg1** (52. Kh1, h5!) **He3†! 53. H:e3, d:e3, 54. a:b7, K:b7. 55. Kg2, Kb6. 56. Kf3, Ka5. 57. K:e3, Kb4. 58. Kd2, g5! i białe poddały się.**

Runda VI

201. HISZPAŃSKA

P. Keres — Dr M. Euwe

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, Sf6. 5. 0-0, Ge7. 6. He2, b5. 7. Gb3, 0-0. 8. c3, d5. 9. d3, d4! 10. c:d4, S:d4. 11. S:d4, H:d4. 12. Ge3, Hd6. 13. Sc3, Ge6! (Ważne ulepszenie: chroni pole d5 i otwiera linię „f". Jak widać zdublowane piony na linii „e" są ostatnio b. modne...) **14. G:e6, f:e6. 15. f4, e:f4. 16. G:f4, e5. 17. Gg3, Wa-d8. 18. Wa-d1. He6. 19. Wf5, Gc5†. 20. Kh1, Gd4! 21. Gh4, Wd7. 22. Wc1. Wd-f7. 23. a3, G:c3! 24. b:c3, Sd7. 25. W:f7, W:f7. 26. Gg3, Hb3. 27. d4, H:a3. 28. Hd1, Sf6. 29. Wa1, Hf8! 30. d:e5, S:e4. 31. Hd3, Sc5?** (wyzyskując pewne ryzyko założenia partii przez białe, być może f2-f4? — uzyskał Euwe znaczną przewagę, którą można było powiększyć ruchem 31... Wf5! z poważnymi szansami na wygraną. Po błędzie w tekście białe się ratują.) **32. He2, Se6. 33. h3, Hc8. 34. Ha2. Remis.**

202. SŁOWIAŃSKA

S. Reshevsky — W. Smysłow

1. c4, Sf6. 2. Sc3, d5. 3. d4, c6. 4. Sf3, d:c4. 5. a4, Gf5. 6. Se5, e6. 7. f3, Gb4. 8. e4, G:e4. 9. f:e4, S:e4. 10. Gd2, H:d4. 11. S:e4, H:e4†. 12. He2, G:d2†. 13. K:d2, Hd5†. 14. Kc2. (Teoria uważa ten wariant za korzystny dla czarnych, które mają jednak 4 piony za figurę, szanse ataku na zderoszowanego króla i szanse w końcówce. Mistrz USA był jednak przeciwnego zdania. W każdym razie po dość pustej odpowiedzi czarnych) **Sa6** (zastanawiał się już przeszło godzinę!...) **15. Wd1, Ha5. 16. S:c4, H:a4†. 17. b3, Ha2†** (Trudno się zgodzić z autorytetami, polecającymi tu Sb4†?! Groziło i Sd6†.) **18. Kc3, H:e2. 19. G:e2, Ke7. 20. Sa5! Sc5. 21. Gf3, Wh-c8! 22. b4, Sa6. 23. Kb3** (23. S:b7? S:b4!) **Wa-b8. 24. Wa1, f5! 25. Wh1-c1, Kf6. 26. S:c6! b:c6. 27. W:a6, c5. 28. Wc4, W:b4. 29. W:b4, c:b4. 30. W:a7, h6. 31. Wa6** (grozi Gd5.) **Ke5! 32. K:b4, g5. 33. Wc6?** (Niedoczas, teraz czarne w piękny sposób remisują. 33. Wa2! mimo najlepszej dotychczasowej obrony czarnych wystarczało zapewne do wygranej.) **W:c6. 34. G:c6, Kd4. 35. Gd7, Ke3! 36. G:e6, Kf2. 37. Gd5. g4! 38. Kc5, Kg1. 39. Kd4, K:h2. 40. Ke5, Kg3! 41. K:f5, h5. 42. Kg5, h4. 43. Ge6, h3. 44. g:h3, g:h3. 45. Gd7. Remis.**

Runda VII

203. FRANCUSKA

Dr M. Euwe — M. Botwinnik

1. e4, e6. 2. d4, d5. 3. Sd2, c5. 4. e:d5, e:d5. 5. Gb5†, Sc6. 6. He2†, He7. 7. d:c5, H:e2†. 8. S:e2, G:c5. 9. Sb3, Gb6. 10. Gd2, Sg-e7. 11. Gb4! a6. 12. Gc5! Gc7. 13. G:c6†, S:c6. 14. 0-0-0, Ge6. 15. Se-d4, 0-0-0. 16. S:c6, b:c6. 17. Wd4, Kd7. 18. g3, f6. 19. Wa4, Wa8. 20. We1, Wh-e8. 21. Ge3 (Grozi Sc5†, ale czarne mogą to odparować. Partia jest równa.) **Gd6. 22. Gf4, Gf8! 23. Ge3, Gf5. 24. Wd1, Kc7! 25. Wd-d4, Ge4. 26. Wa5, Gg2. 27. Sc5, Gf1! 28. Sd3, We4. 29. Wd-a4, W:a4. 30. W:a4, G:d3. 31. c:d3, c5. 32. b3, d4. 33. Gd2, Kb6. 34. Kd1, We8. 35. a3, Kb5. 36. Wa5†, Kb6. 37. b4, We5. 38. b:c5†, G:c5. 39. f4, We8. 40. Wa4, Kb5. Remis.**

204. KATALOŃSKA

W. Smysłow — P. Keres

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. g3, d5. 4. Gg2, d:c4. 5. Ha4†, Gd7. 6. H:c4, Gc6. 7. Sf3, Sb-d7. 8. Sc3, Sb6. 9. Hd3, Gb4 (System wprowadzony przez Aliechina w latach 1941-42: walka o punkt e4.) **10. 0-0, 0-0. 11. Wf-d1, h6. 12. Gd2, He7. 13. a3, G:c3. 14. H:c3, Wf-d8. 15. Ge1. Wa-c8. 16. Gf1, Gd5. 17. b4, Sb-d7. 18. Sh4, Se4. 19. Hc2, Sd6. 20. f3, g5! 21. Sg2, f5!** (Teraz groźba e2-e4 została na dłuższą metę powstrzymana.) **22. Gf2, Sf6. 23. Se1, a5. 24. Sd3, Wa8!** (z planem W8-a7, Wd-a8 i a:b4) **25. Gg2, Wa7. 26. Wd-e1, Hh7! 27. b5?!** (Poświęcenie dla otwarcia linii, czy przekombinowanie się?) **S:b5! 28. Hc5, c6. 29. a4, Sd7. 30. Hc2, Sd6. 31. Se5** (Dopiero to posunięcie uważa dr Vidmar za decydujący błąd, zalecając 31. Sc5, Sf6. 32. e4, f:e4.

33. f:e4, b6. 34. Wa-c1, b:c5. 35. e:d5, H:c2. 36. W:c2, e:d5. 37. d:c5, Sd-e4. 38. Gd4 z dobrą grą dla białych.) **Sf6. 32. Wa-c1, W7-a8. 33. Sd3, Wa-b8. 34. Sc5, b6. 35. e4 f:e4. 36. S:e4** (36. f:e4, b:c5 z otwarciem linii „b" nie było korzystne dla białych.) **Hg6. 37. He2, W8-b7. 38. Sc3, Gc4! 39. Hb2, b5. 40. a:b5, c:b5. 41. Se4** (grozi S:d6 i W:c4) **Sd:e4. 42. f:e4, Sg4! 43. W:c4, Hh5** (Prostsze było 43... S:f2. 44. Wc2 — 44. K:f2? Hf7† i 45... b:c4) **44. Wc2?** (Zdaniem dr Vidmara ten ruch gubi partię! Konieczne było 44. h4! — 44. h3, S:f2. 45. K:f2, Wf7† i 46... b:c4 — S:f2. 45. Wf1.) **H:h2†. 45. Kf1, Wf7. 46. W1-e2** (Wymuszone: 46. Hb3? S:f2. 47. W:f2, W:f2†. 48. K:f2, Wf8† itd.) **H:g3. 47. Hc3, H:c3. 48. W:c3, Wd-f8. 49. W3-c2, S:f2!** (Ta ogólna wymiana wygrywa najszybciej. Piony czarne będą nie do zatrzymania.) **50. W:f2, W:f2†. 51. W:f2, W:f2†. 52. K:f2, a4! 53. Gh3, Kf7! 54. d5, e:d5. 55. Gb7, Kf6. 56. Gc6, d:e4. 57. G:b5 ,a3 i białe poddały się.**

Runda VIII

205. GRUNFELDA

M. Botwinnik — **W. Smysłow**

1. d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. Sc3, d5. 4. Sf3, Gg7. 5. Hb3, d:c4. 6. H:c4, 0-0. 7. e4, Gg4. 8. Ge3, Sf-d7. 9. Sd2 („Nowinka", obliczona na 9... Sb6. 10. Hd3, Sc6? 11. f3, Gd7. 12. Sb3 z przewagą białych. Ale do tego nie dojdzie. Najlepsze jest tu prawdopodobnie 9. 0-0-0!) **Sb6. 10. Hd3, c6. 11. f3, Ge6. 12. Wd1, Sa6. 13. a3, Hd7. 14. Hc2?! Sc7** (Gligoricz słusznie twierdzi, że piona można było zabić, np.: 14... S:d4! 15. G:d4, H:d4. 16. Sc4, Hf6. 17. Sa5, Sc5! 18. b4, Sc-d7. 19. S:b7, Wa-c8 i po 20. Ga6, c5! 21. S:c5, S:c5 22. G:c8, Gb3. 23. Hd2, G:d1 czarne miałyby conajmniej równą grę. Po pasywnym ruchu w tekście Botwinnik konsoliduje pozycję.) **15. Sb3, Gc4. 16. Ge2, G:e2. 17. H:e2, Wa-d8. 18. 0-0, He6. 19. Sc5, Hc8. 20. Kh1, Sd7. 21. Sb3, b6. 22. Hc4, Hb7. 23. f4, e6. 24. Wc1, Sf6. 25. Gg1, Wc8. 26. Wc2** (Znacznie energiczniejsze było 26. e5! wraz z Se4 i Sd6. Białe miały tu już mało czasu.) **Wf-d8. 27. Hc2, Sb5! 28. e5** (Po 28. S:b5, c:b5. 29. e5, Sd5. 30. W:c8, W:c8. 31. H:b5, Wc2 stoją czarne znakomicie.) **S:c3. 29. b:c3, Sd5. 30. c4** (Inaczej b6-b5.) **Se7. 31. Sd2, Sf5. 32. Se4, S:d4! 33. G:d4, W:d4. 34. Sd6, W:d6. 35. e:d6, c5. 36. Wd2, Wd8. 37. Hf3, H:f3. 38. W:f3, Gd4. 39. g3, W:d6. 40. Kg2, f5. 41. a4, Kf7. 42. Wb3, Kf6. 43. Wa2** (Grozi a4-a5, co przedtem było jeszcze przedwczesne.) **a5. 44. Wd2, Ke7. 45. Kf3** (W tym momencie partię przerwano i czarne zapisały posunięcie. Po wznowieniu gry zaproponował Smysłow remis, co jednak Botwinnik odrzucił.) **Kd7. 46. g4, h6. 47. Wg2, Ke7. 48. Wd3** (Albo 48. g:f5, e:f5. 49. We2†, Kf7. 50. h4, Gf6 też z równą grą.) **Kf7. 49. h4, f:g4†** (Groziło 50. h5 i białe wieże stałyby się b. aktywne.) **50. W:g4, h5! 51. Wg2, Wd8. 52. Wg-d2, Ke8. 53. Wg2, Kf7. 54. Wg-d2, Ke8. 55. Ke2, Ke7. 56. Wd1, Wf8. 57. Wf1, Gf6. 58. Wb3, G:h4. 59. W:b6, Gg3. 60. Wb7†** (60. Ke3, g5!) **Kf6. 61. Wb5, Kf5. 62. W:c5†, Ke4!** (62... Kg4? 63. Wg5† i W:g6.) **63. We5†** (63. W:a5, G:f4 mogło już być niebezpieczne dla białych.) **Kd4. 64. Wd1†** (Albo 64. W:e6, W:f4. 65. W:g6, W:f1. 66. K:f1, Gf4 i remis widoczne.) **K:c4. 65. We4†, Kc5. 66. Kf3, h4. 67. Wb1, Kd6. 68. Wb6†, Kd7. 69. Kg4** (69. Wb:e6, W:f4†!) **Wf5. 70. Wd4†** (70. We:e6, W:f4†. 71. Kh3, W:a4. 72. W:g6, Wc4 i ew. Gc7 i czarnym nic już nie grozi — Gligoricz.) **Ke7. 71. Wb7†, Kf6. 72. Wb5, e5. 73. Wd6†, Kg7. 74. W:a5, W:f4. 75. Kh3, Kh6. 76. Wa6, Kh5. 77. W:g6, W:a4! 78. Wh6†, Kg5. 79. Wg6†, Kh5. Remis.**

206. HISZPAŃSKA

P. Keres — **S. Reshevsky**

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, d6. 5. c4, Gg4. 6. Sc3, Se7. 7. h3, G:f3. 8. H:f3, Sg6. 9. Sd5, Wb8. 10. Sb4, Sg-e7. 11. Sc2, Hd7. 12. d3, Sc8. 13. Gd2, Ge7. 14. Hg3, Gf6. 15. Wc1, Sb6. 16. Gb3, Hd8. 18. 0-0, Sd7. 18. a3, Sc5. 19. Ga2, 0-0. 20. b4, Se6. 21. Ge3, Sf4! 22. Hf3, S:d3. 23. Wb1, Sf4. 24. b5! W tym momencie, gdy dalszy ciąg partii zapowiadał się naprawdę b. interesująco, z uwagi na obustronny silny niedoczas obaj przeciwnicy nieoczekiwanie zgodzili się na **remis.** Szkoda.

Runda IX

207. HOLENDERSKA

S. Reshevsky — M. Botwinnik

1. d4, e6. 2. c4, f5. 3. g3, Sf6. 4. Gg2, Ge7. 5. Sh3 (Stary pomysł Grünfelda.) **0-0. 6. 0-0, d6. 7. Sc3, He8. 8. e4! f:e4. 9. Sf4!** (Pointe'a! słabsze 9. S:e4. S:e4. 10. G:e4, e5. 11. Gg2, e:d4 itd.) **c6. 10. S:e4, S:e4. 11. G:e4, e5. 12. Sg2, Sd7. 13. Se3, e:d4. 14. H:d4, Se5. 15. f4, Sg4. 16. S:g4, G:g4. 17. We1!** (Grozi G:h7†, K:h7, Hd3†) **Gf6! 18. Hd3! Hh5. 19. Gd2, Wf-e8. 20. Wa-b1, We7. 21. Gb4! Wa-e8.** (Można było obronić piona d6: 21.. We6. 22. G:d6, Wa-d8. 23 .c5, Ge7 itd. obie strony miały już jednak b. mało czasu.) **22. G:d6! We6!** (22... W:e4? przegrywało natychmiast po 23. W:e4, W:e4. 24. H:e4, Gf5. 25. He3!! G:b1. 26. He6†, Hf7. 27. Hc8†!) **23. We3, W:d6. 24. H:d6, Wd8. 25. Hc7! Hc5. 26. We1, Wc3** (Na 26... We8 nastąpi 27. Gd5†!! Kh8. 28. Hf7, Wd8. 29. Kg2, na 26... Wd1 także 27. Gd5†!) **27. H:b7, Gd4. 28. Kf2?** (Pierwszy błąd, w najwyższym obustronnym niedoczasie. Lepsze 28. Hb3.) **G:e3†. 29. W:e3, Hd4. 30. Hb3?** (Drugi błąd, teraz czarne osiągają remis. Przegrywało 30. Hb4? po 30... We8, ale prawidłowe było 30. Gf3! np.: 30... We8. 31. Hb3, Hd2†. 32. Ge2!, albo 30... Hd2†. 31. We2, Hd4†. 32. Kg2, G:f3†. 33. G:f3, Hd3†. 34. Kf2, Hd4†. 35. Kg2 i szachy czarnych się kończą.) **Hd2†. 31. Kg1** (31. Kf1?? Gh3†. 32. Kg1, Hc1†. 33. Kf2, Hf1 mat!...) **Hc1†. 32. Kf2, Hd2†. 33. Kg1, Hc1†. 34. Kf2, Hd2†. Remis.** Botwinnik miał na ostatnie 7 posunięć tylko 40 sekund... Uwagi skrócone wg dr M. Vidmara z pisma „Tanjug".

208. HISZPAŃSKA

W. Smysłow — dr M. Euwe

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, Sf6. 5. 0-0, Ge7. 6. We1, b5. 7. Gb3, d6. 8. c3, Sa5. 9. Gc2, c5. 10. d4, Hc7. 11. Sb-d2, Gb7 (Teoria uważa tu za agresywniejsze i lepsze 11... Gg4.) **12. Sf1, c:d4. 13. c:d4, Wc8. 14. We2, 0-0. 15. Sg3, Wf-e8. 16. b3, Gf8. 17. Gb2, g6. 18. Hd2, Gg7. 19. Wc1, Sf-d7. 20. We-e1, Sc6. 21. Gb1, Hb6. 22. d5, Se7. 23. Gc3, Ga8. 24. h4** (grozi h4-h5.) **h5. 25. Ga5, Hb3. 26. Sf1, W:c1. 27. W:c1, Wc8. 28. Se1, Sc5. 29. Hg5, Kf8. 30. He3, Sg8. 31. Hh3, Gh6. 32. Wc3, Se7. 33. Gc2, Sb7. 34. W:c8†, H:c8. 35. H:c8†, S:c8. 36. Gc3** (Powstała końcówka, w której białe mają nieco więcej terenu i aktywniejsze figury. Smysłow realizuje tę minimalną przewagę z nadzwyczajną subtelnością i precyzją.) **Sc5. 37. Gb4, Ke7. 38. f 3,Kd7. 93. Sd3, S:d3. 40. G:d3, Se7. 41. g4, h:g4. 42. f:g4, Gc1. 43. g5, Gb7. 44. Kf2, Sc8. 45. Se3, Ke7. 46. Ga5, Ga3. 47. Kg3, Gc5. 48. Gd2, Kf8. 49. Sc2, Ke7. 50. Ge2, Sa7. 51. Ga5, Sc8. 52. Gg4, f6** (osłabienie piona g6 przyśpieszy rozwiązanie.) **53. Ge6, f:g5 54. h:g5, Sb6** (Próba uwolnienia, ale kosztem piona.) **55. b4, Sc4. 56. b:c5, S:a5. 57. c:d6†** (57 c6? G:c6!) **K:d6. 58. Gf7, Sc4. 59. G:g6, a5. 60. Kg4, b4. 61. Gf5, Ke7. 62. Ge6, Sd6. 63. Se3, S:e4. 64. Kf5, Sd6†. 65. K:e5, Sf7†. 66. Kf4, Sd8. 67. Sf5†, Kf8. 68. g6, S:e6†. 69. d:e6, a4. 70. Ke5 i czarne poddały się,** gdyż nie ma obrony przeciw 71. Kf6 i 72. g7†.

Runda X

209. NIMZOWITSCH'A

M. Botwinnik — P. Keres

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, Gb4. 4. e3, 0-0. 5. a3, G:c3†. 6. b:c3, We8. 7. Se2, e5. 8. Sg3, d6. 9. Ge2, Sb-d7. 10. 0-0, c5 (Ryzykowny plan otwarcia linii „c" i ataku na piona c4, gdyż teraz otworzy się wiele linii i białym figurom. Należało grać 10... e4!, z zablokowaniem piona e3. Jeżeli 11. f3 to 11... b6! 12. f:e4, Gb7 z dobrą grą dla czarnych.) **11. f3, c:d4. 12. c:d4, Sb6. 13. Gb2, e:d4. 14. e4!** (Niespodzianka! Czarne liczyły tylko na 14. e:d4, d5. Keres stoi już znacznie gorzej.) **Ge6. 15. Wc1, We7. 16. H:d4, Hc7?** (Keres nie przejawia swej charakterystycznej siły obrony. Szanse na ratunek dawało jeszcze 16... Sa4, aby wymienić groźnego gońca b2, a jeśli 17. Ga1 to 17... Hb6 z wymianą hetmanów i naciskiem na słabego piona c4.) **17. c5, d:c5. 18. W:c5, Hf4. 19. Gc1, Hb8. 20. Wg5.** (Grozi H:f6 i W:g7†. Ratunku nie ma.) **Sb-d7. 21. W:g7†!! K:g7. 22. Sh5† Kg6** (Albo 22... Kf8. 23. S:f6, S:f6. 24. H:f6 i czarny król również jest w sieci matowej.) **23. He3! i czarne poddały się.** (Uwagi skrócone I. Bolesławskiego wg „Sowieckiego Sportu").

210. HISZPAŃSKA

Dr M. Euwe — S. Reshevsky

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, d6. 5. c3, Sg-e7. 6. d4, Gd7. 7. h4, h6. 8. Ge3, e:d4. 9. c:d4, d5. 10. e5, b5. 11. Gc2, Sa5. 12. Sc3, Gg4. 13. a4, c6. 14. Hd3, Gf5. 15. He2, b4. 16. Sd1, Hd7. 17. Wc1, G:c2. 18. H:c2, Sf5. 19. g4, Se7. 20. Sd2! H:g4. 21. Hc5, Sb7. 22. H:b4, Sd8. 23. f3, Hg2. 24. Wg1, Hh3. 25. Gf2, Hc8. 26. Hc3, Sf5. 27. Se3, Wb8. 28. S:d5! Hd7. 29. Sf4, Gb4. 30. Hd3, 0-0. 31. Kf1, G:d2. 32. Hd2, Se6. 33. Sh5, Kh8. 34. Wg4, Wb3. 35. Wc3, Wb4?? (Gruby błąd, czarne tracą figurę!) **36. d5! a5. 37. Hd3** (Może jeszcze prościej wygrywało 37. W:b4 i 38. W:c6. Ruch w tekście komplikuje nieco sprawę.) **H:d5. 38. H:f5, W:b2. 39. Wd3, Ha2. 40. Ge1, Wh2. 41. We3?** (Przecież już po niedoczasie. Odrazu wygrywało 41. Kg1, albo 41. Wd7.) **Whf†. 42. Wg1, Hh2. 43. Hg4, g6. 44. We2??** (Dlaczego dr Euwe oddaje figurę, po domowej analizie — trudno pojąć. Po 44. Sf6 np. Sf4. 45. Se4 czarne mogłyby się właściwie poddać. Teraz Reshevsky remisuje łatwo!) **W:g1†. 45. H:g1, H:g1†. 46. K:g1, g:h5. 47. We4, Kh7. 48. G:a5, Wb8. 49. Wb4, Wa8. 50. Gb6, Kg6. 51. a5, Kf5. 52. We4, Wa6. 53. Kf2, Sf4. 54. Wc4, c5. 55. Kg3, Sd5. 56. Gd8, Wa8. 57. Gb6. Remis.**

MISTRZOSTWA POLSKI 1948

211. SYSTEM „STONEWALL"

Dr E. Arlamowski — K. Plater

1. d4, Sf6. 2. e3, g6. 3. Gd3, Gg7. 4. c3, d6. 5. f4, c5. 6. Sf3, Sc6. 7. 0-0, 0-0. 8. Sb-d2, e5. 9. d:e5, d:e5. 10. Hc2, Sd5. 11. Se4, e:f4. 12. e:f4, Sd-b4. 13. c:b4, S:b4. 14. Hb3, H:d3. 15. S:c5, H:b3. 16. S:b3, Sd3. 17. Sb-d4, Wd8. 18. Sb5, S:b2. 19. G:b2, G:b2. 20. Wb1, Gg7. 21. Sc7, Wb8. 22. Sa6, Gf5. 23. S:b8, G:b1. 24. W:b1, W:b8. 25. Wc1, Gf8. 26. g3, Gd6. 27. Sg5, We8. 28. Kf2, b6. 29. Kf3, f5. 30. Wc6, Wd8. 31. g4, f:g4†. 32. K:g4, h6. 33. Se4, Gf8. 34. W:g6†, Kf7. 35. Wc6, Wd4. 36. Kf5, Wd5†. 37. Kg4, Wd4. 38. Kf5, Wd5†. 39. Kg4. Remis.

212. SYCYLIJSKA

A. Tarnowski — W. Litmanowicz

1. e4, c5. 2. Sf3, Sc6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4, Sf6. 5. Sc3, d6. 6. Gg5, Hb6. 7. G:f6, g:f6. 8. Sd-b5, a6. 9. Sd5, Ha5†. 10. Sb-c3, Gg7. 11. Hf3, Sd4. 12. Hh5, b5. 13. Gd3, Sc6. 14. 0-0, Se5. 15. Se3, e6. 16. f4, Hb6. 17. Wa-e1, S:d3. 18. c:d3, Hc5. 19. f5, e:f5. 20. e:f5, Gb7. 21. Kh1, Kf8. 22. Sg4, Hd4. 23. Sh6, Gd5. 24. We4, H:d3. 25. Wd1, H:d1†. 26. S:d1, Wc8. 27. Sc3, Wc7. 28. Wd4, Gb7. 29. W:d6, Ke7. 30. Wd1, G:h6. 31. He2† i czarne poddały się.

213. CZTERECH SKOCZKÓW

E. Sojka — K. Makarczyk

1. e4, e5. 2. Sf3, Sf6. 3. Sc3, Sc6. 4. Gc4, S:e4. 5. G:f7†, K:f7. 6. S:e4, d5. 7. Se-g5†, Kg8. 8. d4, h6. 9. Sh3, Gg4. 10. d:e5, S:e5. 11. Sh-g1, Gc5. 12. h3, Gh5. 13. Gf4, S:f3†. 14. S:f3, He7†. 15. Kf1, c6. 16. g4, Wf8. 17. Gg3, Gg6. 18. Se5, Ge4. 19. Wg1, G:f2. 20. G:f2, H:e5. 21. c3, Hf4. 22. Hd4, Gd3†. 23. Ke1, We8†. 24. Kd1, Hf3†. 25. Kc1, He2 i białe poddały się.

214. SŁOWIAŃSKA

B. Śliwa — A. Tarnowski

1. Sf3, d5. 2. d4, Sf6. 3. c4, c6. 4. Sc3, d:c4. 5. a4, Gf5. 6. e3, e6. 7. G:c4, Gb4. 8. 0-0, Sb-d7. 9. He2, Se4. 10. S:e4, G:e4. 11. Gd3, Sf6. 12. Se5, 0-0. 13. Gd2, G:d2. 14. H:d2, G:d3. 15. S:d3, Se4. 16. Hb4, Hb6. 17. f3, H:b4. 18. S:b4, Sd6. 19. Wa-c1, Wf-d8. 20. Wc2, a5. 21. Sd3, Wa6. 22. Wf-c1, Sf5. 23. Kf2, Se7. 24. Wc3, Wb6. 25. Wc5, Wb3. 26. Ke2, Wd5. 27. Kd2, Wb6. 28. e4, W:d4. 29. W:a5, f6. 30. Kc3, e5. 31. b3, Sg6. 32. Wa7, Sf8. 33. Sc5, Wd-b4. 34. Wd1, Kf7. 35. a5, W6-b5. 36. a6, Se6. 37. a:b7, Kg6. 38. S:e6, W:b3†. 39. Kd2, W:b7. 40. W:b7, W:b7. 41. Wc1, We7. 42. W:c6 i białe wygrały.

215. CZTERECH SKOCZKÓW

J. Dreszer — I. Grynfeld

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Sc3, Sf6. 4. d4, e:d4. 5. S:d4, Gc5. 6. Ge3, S:d4. 7. G:d4, He7. 8. Gc4, S:e4. 9. 0-0, S:c3. 10. G:c3, 0-0. 11. Hg4, g6. 12. Wf-e1, d5. 13. Hf4, g5. 14. Hf3, Hd6. 15. G:d5, c6. 16. We5, Hg6. 17. Gc4, Gd6. 18. He3, h6. 19. Wd1, G:e5.

20. H:e5, Kh7. 21. Gd3, f5. 22. Gc4, Wg8. 23. G:g8†, H:g8. 24. Wd8, Hf7. 25. Hh8†, Kg6. 26. Wf8 i czarne poddały się.

216. HOLENDERSKA

N. Borowski **S. Gawlikowski**

1. c4, f5. 2. Sf3, Sf6. 3. b3, e6. 4. Gb2, Ge7. 5. g3, 0-0. 6. Gg2, d6. 7. d4, He8. 8. Sb-d2, c6. 9. Hc2, d5. 10. Se5, Sb-d7. 11. a3, S:e5. 12. d:e5, Se4. 13. Sf1, a5. 14. f3, Sc5, 15. Sd2, b5. 16. Wb1, b:c4. 17. b:c4, Wb8. 18. Kf2, Gd7. 19. Gd4, Sa6. 20. c5, Sc7. 21. Ha4, Sb5. 22. e3, g5. 23. f4, Kh8. 24. h4, g:f4. 25. g:f4, Hh5. 26. Sf3, Wg8, 27. Sg5, He8. 28. Sf3, Hf8. 29. Wb-c1, h6. 30. Gf1, Hf7. 13. Ge2, Wg4. 32. Wh2, Wb-g8. 33. Wc-h1, Hg6. 34. Sg5, h:g5. 35. h:g5†, Kg7. 36. Wh6, He8. 37. G:g4, f:g4. 38. g6, Kf8. 39. f5, e:f5. 40. e6, G:e6. 41. g7†, Kf7. 42. Ge5, Gg5. 43. W1-h5, Hd8. 44. Wh8, Kg6. 45. Hd1, d4. 46. e4, Sc3. 47. Hh1, S:e4†. 48. Kg2, Hd5. 49. W5-h6†, Kf7. 50. Hh5†, Ke7. 51. W:e6†, K:e6. 52. He8†. W:e8. 53. W:e8†, Kd7. 54. g8, H, H:g8. 55. W:g8, d3. 56. Kf1, d2. 57. Ke2, Sf2 i białe poddały się.

217. RETI'EGO

K. Plater **Z. Miller**

1. Sf3, d5. 2. c4, e6. 3. b3, Sf6. 4. g3, c6. 5. Gg2, Ge7. 6. 0-0, 0-0. 7. Gb2, Sb-d7. 8. d4, b6. 9. Sb-d2, Ga6. 10. We1, Wc8. 11. e4, d:c4. 12. b:c4, Gb7. 13. Sb3, a5. 14. a4, Sb8. 15. Sf-d2, Sa6. 16. e5, Se8. 17. Se4, Sb4. 18. He2, Ga6. 19. Wa-d1, Hc7. 20. Sc3, Hb8. 21. Gf1, Sc7. 22. He4, Wc-d8. 23. f4, Gb7. 24. Gg2, Wd7. 25. f5, e:f5. 26. H:f5, Hd8. 27. Se4, Se8. 28. Wf1, Ga6. 29. e6, f:e6. 30. H:e6†, Kh8. 31. W:f8†, G:f8. 32. Wf1, Ge7. 33. Sg5, Gf6. 34. d5, G:c4. 35. Hf5, Gd3. 36. Ge4, g6. 37. He6, G:f1. 38. Sf7†, W:f7. 39. H:f7, He7. 40, H:e7 i czarne poddały się.

218. SYCYLIJSKA

A. Tarnowski **K. Plater**

1. e4, c5. 2. Sf3, d6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4, Sf6. 5. Sc3, a6. 6. Ge2, e6. 7. 0-0, Ge7. 8. Kh1, 0-0. 9. f4, Sc6. 10. Ge3, Hc7. 11. Gf3, S:d4. 12. G:d4, e5. 13. Ge3, b5. 14. a3, Gb7. 15. f5, Wf-d8. 16. Hd3, Wa-c8. 17. Wf2, Hc4. 18. Wd1, h6. 19. We2, Wd7. 20. Gf2, b4. 21. H:c4, W:c4. 22. a:b4, W:b4. 23. b3, Gc8. 24. Gh4, Wb8. 25. G:f6, G:f6. 26. We-d2, Ge7. 27. Ge2, Gb7. 28. Gc4, Wc8. 29. Kg1, Kf8. 30. Kf2, Ke8. 31. Kf3, Wc-d8. 32. Sa4, Wc7. 33. Sb6, Wc6. 34. Sd5, Wc5. 35. f6, g:f6. 36. Se3, Gc8. 37. g4, a5. 38. Sf5, G:f5. 39. g:f5, Wb8. 40. Wg2, Gf8. 41. Wg8, Wb6. 42. Wd-g1, Ke7. 43. Wh8, Wb-c6. 44. Wg-g8, Wc8. 45. Ke3, a4. 46. Kd3, a3. 47. Wh7, d5. 48. e:d5, Wa5. 49. Wg1, Ke8. 50. c3, Wc7. 51. b4, Wa8. 52. Gb5†, Ke7. 53. Kc2, a2. 54. Wa1, Wa3, 55. c4, Wh3. 56. c5, W:h2†. 57. Kc3, Wh3†. 58. Kd2, Wh2†. 59. Ke3, Wb7. 60. d6†, Kd8. 61. Wh8, Wh3†. 62. Kf2 i czarne poddały się.

219. KRÓLEWSKO-INDYJSKA

J. Gadaliński **I. Grynfeld**

1. d4, Sf6. 2. c4, d6. 3. Sf3, g6. 4. Sc3, Gg7. 5. g3, 0-0. 6. Gg2, Sb-d7. 7. 0-0, e5. 8. e4, c6. 9. h3, We8. 10. Hc2, e:d4. 11. S:d4, Sb6. 12. Hd3, d5. 13. c:d5, c:d5. 14. Gg5, d:e4. 15. S:e4, Gf5. 16. Wf-d1, W:e4. 17. G:f6, W:d4. 18. H:d4, H:f6. 19. H:f6, G:f6. 20. g4, Ge6. 21. Wb1, Sa4. 22. Wd2, Wb8. 23. b3, Sc3. 24. Wc1, Gg5. 25. W:c3, G:d2 i czarne wygrały.

220. GAMBIT HETMANA

H. Szapiel **B. Śliwa**

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sf3, d5. 4. Gg5, Gb4†, 5. Sc3, d:c4. 6. e4, c5. 7. G:c4, c:d4. 8. S:d4, Ha5. 9. G:f6, G:c3†. 10. b:c3, H:c3†. 11. Kf1, H:c4†. 12, Kg1, Sd7. 13. Wc1, Ha6. 14. G:g7, Wg8. 15. Hb3, W:g7. 16. Sb5, Kd8. 17. Sc7, Ha5. 18. S:a8, Hg5, 19. W:c8†, K:c8. 20. Hc3†, Kb8. 21. g3, K:a8. 22. Hc8†, Sb8. 23. Kg2, Wg8. 24. Hc7, Hg6 i białe poddały się.

221. GAMBIT HETMANA

S. Gawlikowski **B. Śliwa**

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sf3, d5. 4. Sc3, c5. 5. c:d5, S:d5. 6. e4, S:c3. 7. b:c3, c:d4. 8. c:d4, Gb4†. 9. Gd2, G:d2†. 10. H:d2, 0-0. 11. Gc4, b6. 12. 0-0, Gb7. 13. Hf4, Hf6. 14. H:f6, g:f6. 15. d5, Ga6. 16. Wf-c1, G:c4. 17. W:c4, Sa6. 18. e5, f:e5. 19. Wg4†, Kh8. 20. f:e6, f6. 21. Sh4, Wf-e8. 22. Sf5, W:e6. 23. Wg7, Wc6. 24. Wd1, Wc7. 25. W:c7, S:c7. 26. Wd7, Se6. 27. Wf7, Sd4. 28. Sh6, a5. 29. g3, b5. 30. Sg4, Kg8, 31.

Wb7, Wa6. 32. Sh6†, Kh8. 33. h4, e4. 34. Sf7†, Kg7. 35. Sd6†. Remis.

222. KATALOŃSKA

B. Śliwa **K. Plater**

1. Sf3, Sf6. 2. c4, g6. 3. g3, Gg7. 4. Gg2, 0-0. 5. 0-0, d5. 6. d4, c5. 7. d:c5, d:c4. 8. Hc2, Hd5. 9. Sa3, H:c5. 10. Ge3, Hh5. 11. S:c4, Sc6. 12. Wf-d1, Sg4, 13. Wa-c1, Ge6. 14. Gf4, Wa-c8. 15. Hb1, Sd4. 16. S:d4, H:h2†. 17. Kf1, G:c4. 18. He4, Hh5. 19. Sf3, Ga6. 20. W:c8, W:c8. 21. H:e7, Gf6. 22. He4, Hb5. 23. a4, H:b2. 24. Gh3, h5. 25. G:g4, h:g4. 26. Sh2, Hc2. 27. H:c2, W:c2. 28. Wd2, Wc1†. 29. Kg2, Wa1. 30. S:g4, Ge7. 31. Wd7, Kf8. 32. Ge5, W:a4. 33. Sf6, G:f6. 34. G:f6, We4. 35. Wd8†, We8. 36. Gg7†, Ke7. 37. Gf6†. Remis.

223. SYCYLIJSKA

J. Dreszer **S. Gawlikowski**

1. e4, c5. 2. Sf3, d6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4, Sf6. 5. Sc3, g6. 6. Ge2, Gg7. 7. 0-0, 0-0. 8. Ge3, Sc6. 9. Sb3, Ge6. 10. f4, Sa5. 11. f5, Gc4. 12. Gd3, G:d3. 13. H:d3, Sg4. 14. Gd4, Se5. 15. He2, Sa-c6. 16. Ge3, a5. 17. a4, Sb4. 18. Sb5, Hc8. 19. c3, Hc4. 20. H:c4, S:c4. 21. Gc1, Sd3. 22. Wb1, Wf-c8. 23. Wd1, S:c1. 24. Wd:c1, Sb6. 25. Kf2, S:a4. 26. Wc2, Sc5. 27. Sd2, a4. 28. Kf3, Sd3. 29. Sf1, Se5†. 30. Kf2, Wa5. 31. Sa3, g:f5. 32. e:f5, Sc4. 33. S:c4, W:c4. 34. Se3, Wf4†. 35. Ke2, Gh6. 36. Kd3, We5. 37. h3, W:e3† i białe poddały się.

224. SYCYLIJSKA

I. Grynfeld **J. Piechota**

1. e4, c5. 2. Sf3, d6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4. Sf6. 5. Sc3, g6. 6. Ge2, Gg7. 7. Ge3, a6. 8. Hd2, Sc6. 9. Sb3, Ge6. 10. Gh6, 0-0. 11. h4, Se5. 12. h5, Hb6. 13. G:g7, K:g7. 14. h:g6, f:g6. 15. Sd4, Gg8. 16. 0-0-0, Wa-c8. 17. f4, Se-g4. 18. G:g4, S:g4. 19. Sd5, G:d5. 20. e:d5, Wf7. 21. f5, Se5. 22. Hh6†, Kg8. 23. f:g6, S:g6. 24. Wh3, Ha5. 25. Hg5, Wc-f8. 26. Se6, Wf5. 27. W:h7 i czarne poddały się.

225. RETI'EGO

S. Gawlikowski **K. Makarczyk**

1. Sf3, d5. 2. c4, e6. 3. b3, d4. 4. e3, c5. 5. e:d4, c:d4. 6. d3, Sc6. 7. g3, Sf6. 8. Gg2, Gd6. 9. a3, a5. 10. 0-0, 0-0. 11. a4, e5. 12. Sa3, Gf5. 13. Sb5, Gc5. 14. Sh4, Gg4. 15. f3, Gd7. 16. Gh1, h6. 17. Sg2, Gf5. 18. Se1, Gh7. 19. Wa2, We8. 20. We2, Hd7. 21. Ga3, b6. 22. G:c5, b:c5. 23. Gg2, We7. 24. Sc2, Wa-c8. 25. We-f2, Wf8. 26. We2, Wf-e8. 27. We-f2, Kf8. 28. We2, Sg8. 29. Wf2, f5. 30. Gh 3, Sf6. 31. Gg2, Kg8. 32. Gh3, Wf8. 33. Kh1, Hd8. 34. Gg2, e4. 35. f:e4, f:e4. 36. d:e4, G:e4. 37. G:e4, W:e4. 38. Hf3, He7. 39. Hh5, Wf-e8. 40. Hg6, Se5. 41. Hf5, Se-g4 i białe poddały się.

226. SYCYLIJSKA

A. Tarnowski **J. Gadaliński**

1. e4, c5. 2. Sf3, d6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4, Sf6. 5. Sc3, g6. 6. f3, Gg7. 7. Ge3, Sc6. 8. Hd2, a6. 9. Sd5, S:d5. 10. c:d5, S:d4. 11. G:d4, G:d4. 12. H:d4, 0-0. 13. 0-0-0, Hc7. 14. g4, e5. 15. d:e6 e. p., G:e6. 16. Kb1, Wa-c8. 17. Wd2, Hc5. 18. Ge2, Wf-d8. 19. h4, H:d4. 20. W:d4, Wc5. 21. f4, f5. 22. g5, Kf8. 23. Gf3, d5. 24. h5, b5. 25. c3, Ke7. 26. a3, Wc4. 27. Wh-d1, W:d4. 28. W:d4, Kd6. 29. Kc2, Kc5. 30. Wd1, Gf7. 31. h6, We8. 32. Kd3, We7. 33. Gg2, Kd6. 34. Kd2, d4. 35. Kc1, Kc5. 36. W:d4, Gb3, 37. Kd2, a5. 38. Gf1, a4. 39. Ge2, Gc4. 40. Gf3, We6. 41. Wd7, Wd6†. 42. W:d6, K:d6. 43. Gb7, Ke7. 44. Ga6, Kb6. 45. Gc8, Kc7. 46. G:f5, g:f5. 47. g6, Gg8. 48. g:h7, G:h7. 49. c4, b:c4. 50. Kc3, Kd6. 51. K:c4, Ke6. 52. Kb4, Kf6. 53. K:a4, Kg6. 54. b4, K:h6. 55. b5, Gg8. 56. b6, Gd5. 57. Kb5, Kh5. 58. a4, Kg4. 59. a5, K:f4. 60. a6, Ke3, 61. b7 i czarne poddały się.

227. GRUNFELDA

H. Szapiel **K. Plater**

1. d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. g3, Gg7. 4. Gg2, d5. 5. Sf3, 0-0. 6. c:d5, S:d5. 7. 0-0, c5. 8. Sc3, c:d4. 9. S:d4, S:c3. 10. b:c3, Sd7. 11. Ga3, Sb6. 12. Hb3, Hc7. 13. Wa-c1, Gf6. 14. Wf-d1, Gd7. 15. Sb5, He5. 16. c4, Gc6. 17. c5, G:g2. 18. K:g2, Sc8. 19. Hf3, a6. 20. Sc3, Wb8. 21. Wd7, b5. 22. Sd5, He6. 23. S:f6†, e:f6. 24. c6, We8. 25. Gb2, Kg7. 26. Wc-d1, Wb6. 27. Wc7, Sd6. 28. Gd4, Wb-b8. 29. G:f6†, Kg8. 30. Ga1, Se4. 31. W1-d7, Sg5. 32. Hd3, H:e2. 33. H:e2, W:e2. 34. h4, Se6. 35. Wb7, Wc8. 36. W:f7, W:c6. 37. W:h7, Sc7. 83. W:c7, W:c7. 39.

W:c7, W:a2. 40. Gd4, Kf8. 41. Kf3, a5 i czarne jednocześnie poddały się.

228. GAMBIT HETMANA

K. Makarczyk **H. Szapiel**

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, d5. 4. Gg5, Sb-d7. 5. c:d5, e:d5. 6. e3, Ge7. 7. Gd3, 0-0. 8. Sg-e2, c6. 9. Sg3, We8. 10. Sf5, Gf8. 11. Hc2, Sb6. 12. 0-0-0, h6. 13. Gf4, G:f5. 14. G:f5, Gd6. 15. G:d6 H:d6. 16. Kb1, He7. 17. Wc1, g6. 18. Gd3, Kg7. 19. Se2, Se4. 20. Sf4, Hf6. 21. h4, Wa-c8. 22. g4, He7. 23. g5, h:g5. 24. h:g5, c5. 25. f3, c:d4. 26. Wh7†, K:h7. 27. Hh2†, Kg8. 28. Wh1, He5. 29. f:e4, Hg7. 30. e:d4, d:e4. 31. Gc2, e3. 32. Gb3, Wc-d8. 33. Sh5 i białe jednocześnie poddały się.

229. NIMZOWITSCH'A

J. Gadaliński **S. Gawlikowski**

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, Gb4. 4. Hc2, 0-0. 5. Sf3, c5. 6. d:c5, Sa6. 7. g3, S:c5. 8. Gg2, b6. 9. 0-0, G:c3. 10. H:c3, Gb7. 11. Gg5, Sc-e4. 12. Hd4, S:g5. 13. S:g5, G:g2. 14. K:g2, d5. 15. Wf-d1, h6. 16. Sf3, Wc8. 17. Wa-c1, He7. 18. Se5, d:c4. 19. W:c4, Hb7†. 20. Kg1, W:c4. 21. H:c4, Wc8. 22. Ha4, He4. 23. H:e4, S:e4. 24. Wd7, f6. 25. Sd3, Wc2. 26. W:a7, W:e2. 27. b4, e5. 28. b5, Wd2. 29. Sb4, Wb2. 30. Sd5, W:b5. 31. Se7†, Kh7. 32. h4, h5. 33. Sf5, Kg6. 34 Se7†. Remis.

230. GAMBIT KRÓLEWSKI

I. Grynfeld **A. Tarnowski**

1. e4, e5. 2. f4, Gc5. 3. Sf3, d6. 4. d4, e:d4. 5. Gc4, Sf6. 6. e5, d:e5. 7. f:e5, Sd5. 8. Gg5, Se7. 9. Sd2, Sb-c6. 10. 0-0, 0-0. 11. Se4, Gb6. 12. Gd3, Gg4. 13. Sf6†, g:f6. 14. G:f6, Hd7. 15. Hd2, Sd8. 16. Hh6, Se6. 17. H:h7 mat.

231. HISZPAŃSKA

E. Sojka **N. Borowski**

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, Sf6. 5. 0-0, S:e4. 6. d4, b5. 7. Gb3, d5. 8. d:e5, Ge6. 9. c3, Ge7. 10. We1, 0-0. 11. Sb-d2 Sc5. 12. Sd4, S:d4. 13. c:d4, Sd7. 14. Sf1, c5. 15. d:c5, S:c5. 16. Gc2, d4. 17. Sg3, d3. 18. Gb1, Hd4. 19. Hd2, Wf-d8. 20. b3, H:a1. 21. Gb2, Gg5. 22. Hc3, d2. 23. G:h7†, K:h7. 24. Hc2†, Sd3. 25. W:a1, Wa-c8. 26. Gc3, W:c3. 27. H:c3, Sc1. 28. Hc2†, Gf5. 29. H:f5†, Kg8. 30. h3, d1, H†. 31. Kh2, Gh4. 32. e6, f:e6. 33. H:e6†, Kh8. 34. He3, G:g3†. 35. H:g3, Wc8. 36. Hh4†, Kg8. 37. He7, He2. 38. Hd7, He5†. 39. g3, Wf8. 40. f4, He2†. 41. Kh1, Hf3†. 42. Kh2, Se2. 43. Wf1, H:g3†. 44. Kh1, S:f4. 45. Wg1, H:h3†. 46. H:h3, S:h3 i białe poddały się.

D: Edward Arlamowski.

PÓŁ WIEKU W SŁUŻBIE IDEI SZACHOWEJ

(Jubileusz Krakowskiego Klubu Szachistów 1893 –1948)

Rok 1893 możemy słusznie uważać za datę przełomową w historii szachów polskich, za chwilę narodzin form organizacyjnych. Nie znaczy to, aby przed tym nie grano u nas w szachy; owszem, grano dużo, mieliśmy wielu silnych szachistów, a Czarnowski, Winawer, Janowski, Ignacy Popiel i inni odnosili poważne sukcesy na terenie międzynarodowym. Nie było jednak organizacji życia szachowego.

W styczniu 1893 r. zebrało się w kawiarni Schmidta w Krakowie kilku szachistów: Ludomir Benedyktowicz, Ludwik Bartelemus, Anastazy Chmurski, Bolesław Woysym-Antoniewicz i Hieronim Czarnowski, najwybitniejszy wówczas szachista krakowski, uczestnik turnieju w Paryżu w 1867 r. Było to zebranie organizacyjne Krakowskiego Klubu Szachistów, który po zatwierdzeniu przez władze istnieje oficjalnie od 10 maja 1893 r. Pierwszym prezesem, wybranym na walnym zebraniu, był Ludomir Benedyktowicz, poeta i malarz, uczeń Matejki, bohater powstania 1863 r., w którym stracił obie ręce.

Nie jest może rzeczą przypadku, że właśnie w Krakowie, w centrum nauki i sztuki, w Panteonie kultury polskiej, powstaje pierwszy na ziemiach polskich ośrodek szachowy. Przykład Krakowa działa. W 1895 r. powstaje Klub Sza-

chowy we Lwowie, w 1899 r. szachiści warszawscy łączą się w „Warszawskim Towarzystwie Zwolenników Gry Szachowej”, w 1903 r. pod podobną nazwą powstaje ośrodek życia szachowego w Łodzi, a wreszcie w 1907 r. Klub Szachowy w Poznaniu.

Działalność Klubu Krakowskiego przejawiała się przede wszystkim w pracy nad podniesieniem poziomu gry wśród członków i w propagandzie szachów na terenie Krakowa. Coroczny turniej o mistrzostwo klubu był najpoważniejszą imprezą dla całego miasta. Zwycięzcami ważniejszych turniejów na przestrzeni tych 55 lat byli: 1907 B. Mikiewicz, 1908 Oskar Świda, 1913 A. Hauke, 1918 — Józef Dominik, 1920 A. Ameisen, 1927/28 T. Konczyński, 1929 M. Gałuszka, 1930 St. Październy, 1931 E. Arlamowski i E. Bilski, 1933 E. Bilski, 1943-36 Cz. Błaszczak, 1947/48 B. Śliwa.

Członkowie Klubu biorą żywy udział w grze korespondencyjnej na terenie międzynarodowym. Wyróżniają się w nich: Adam Żuk-Skarszewski, Aleksander Wagner, prof. Zioło, Bartmański, Hauke, Nowak. Gra korespondencyjna łączy się z pracami teoretycznymi. Bartmański jest twórcą interesującej odmiany w grze włoskiej (7. Ke1), nazwanej przezeń „wariantem krakowskim”, który pod tą nazwą wszedł oficjalnie do teorii (Bilguer). Ignacy Popiel publikuje w prasie europejskiej analizę nowego gambitu (1. d4, d5 2. e4, d:e. 3. Sc3), któremu dał nazwę „gambit polski”, wywołując ciekawe polemiki. Prace teoretyczne piszą: prof. I. Król i dr J. Bonnet.

Poważną pozycję na polu polskiego piśmiennictwa szachowego stanowi, wydawany przez Adama Żuk-Skarszewskiego w latach 1912 — 1914 „Szachista Polski”, miesięcznik na poziomie europejskim.

Klub Krakowski nie należał do klubów bogatych, nie organizował więc kosztownych imprez z udziałem mistrzów zagranicznych. Do wyjątkowych pod tym względem należy okres prezesury Skarszewskiego (1908/9), w którym gościli w Krakowie Frank Marshall, Schlechter i Duras.

Obok Adama Żuk-Skarszewskiego do najbardziej zasłużonych dla rozwoju Klubu i życia szachowego w Krakowie wymienić należy Mariana Wiewiórowskiego, L. Benedyktowicza, H. Czarnowskiego, A. Chmurskiego, Ignacego Króla, dyr. Wortmana, red. Mieczysława Gałuszkę, wreszcie ostatniego przedwojennego prezesa J. Żukowskiego.

Do najwybitniejszych mistrzów gry praktycznej należeli: H. Czarnowski, I. Popiel, A. Żuk-Skarszewski, O. Świda, prof. Zioło, dr Ameisen oraz Józef Dominik, młody student U. J., rokujący najświetniejsze nadzieje, niestety pogrzebane przez jego przedwczesną śmierć na wojnie 1920 r. Z sukcesów Dominika wymienić należy 1. miejsce w turnieju w Wiedniu w 1916 r. przed Krejcikiem, Morawskim ze Lwowa i Retim, oraz doskonały wynik w turnieju warszawskim w 1919 r. (nagroda piękności za partię z Przepiórką).

★

W 1926 roku powstaje w Krakowie drugi ośrodek życia szachowego — Tow. Miłośników Gry Szachowej im. J. Dominika. Odtąd obydwa kluby współzawodniczą w szlachetnej rywalizacji o rozwój i podniesienie poziomu gry. Życie szachowe Krakowa zaczyna rozwijać się coraz bujniej. Rozpoczynają się tradycyjne mecze Kraków — Śląsk, w 1939 r. odbywa się pierwszy turniej drużynowy o mistrzostwo Krakowa, w którym tytuł mistrza zdobywa drużyna Krakowskiego Klubu Szachistów w składzie: mgr Arlamowski, Błaszczak, Szmek, Unger i por. Kobel przed silnym klubem „Dominika”. Wybucha wojna. Pięćdziesięcioletni jubileusz Klubu (1943 r.) wypadł w czasie, kiedy Klub właściwie nie istniał, a w Krakowie, tej kolebce polskiego życia szachowego, wszechwładnie panowały szachy niemieckie.

Majątek Klubu udaje się przez czas okupacji przechować i ocalić, Klub ponosi jednak straty daleko boleśniejsze. Giną w Oświęcimiu prof. Październy i inż. Borucki, umierają M. Wiewiórowski i inż. Żukowski.

Zaraz po ustaniu okupacji Klub zostaje reaktywowany. Następuje okres najpo-

myślniejszy w jego historii. Klub otrzymuje wspaniały lokal w centrum miasta, liczba członków wzrasta do 300 — rekord w stosunkach nie tylko Krakowa, ale i ogólnopolskich. Prezesury piastują kolejno dr Warchałowski, Zb. Miller, inż. Bertholdi i prof. Przystał.

Z imprez szachowych urządzanych w okresie powojennym należy wymienić coroczne turnieje o mistrzostwo Klubu (1947 — 1948, zwycięzca Bogdan Śliwa). Zaszczytny tytuł mistrza Krakowa zdobywają również członkowie K. K. S.: w 1945 r. Ciejka przed Błaszczakiem, w 1946 Woźniak. Wreszcie największym niewątpliwie sukcesem w historii Klubu jest zdobycie tytułu mistrza Polski przez młodego wychowanka Klubu Bogdana Śliwę, studenta Polit. na V turnieju w Sopotach w 1946 r.

Reprezentacja Krakowa, w skład której wchodziło 5-ciu członków K. K. S., zdobywa wicemistrzostwo Polski na turnieju drużynowym w Katowicach w 1946 r., a trzecie miejsce na turnieju w Łodzi w 1947 r.

Klub bierze czynny udział w pracach organizacyjnych Krakowskiego Okręgowego Związku Szachowego, w urządzaniu meczów Kraków — Śląsk, Kraków — Warszawa, Kraków — Rzeszów. W 1946 r. rozgrywa Klub swoje pierwsze spotkanie międzynarodowe z Klubem Szachowym czeskim ze Zlina, ulegając nieznacznie gościom czeskim.

Oto w krótkim zarysie historia najstarszego Klubu w Polsce. Klub miał momenty jasne, miał też okresy bardzo ciężkie, przetrwał jednak wszystkie burze i przeciwności, dziś dumnie może spoglądać na dorobek swojej pół wiekowej pracy w służbie idei szachowej.

W bieżącym roku Krakowski Klub Szachistów obchodzi jubileusz 55-lecia swojego istnienia, tym cenniejszy dla Klubu i członków, że poprzedniego jubileuszu 50-lecia nie dane im było obchodzić z uwagi na okres hitlerowskiej okupacji.

★

Poniżej podajemy kilka partii rozegranych z sukcesem przez członków Krakowskiego Klubu Szachistów z wybitnymi mistrzami międzynarodowymi:

232. PIONEM HETMAŃSKIM

Białe: J. Dominik **Czarne: R. Reti**

TURNIEJ W WIEDNIU 1915

1) d4 e6. 2) c4, d5. 3) Sf3, Sf6. 4) e3, c5. 5) Gd3, Gd6. 6) 0-0, 0-0. 7) Sbd2, Sc6. 8) a3, He7. 9) d:c5, G:c5. 10) b4, Gd6. 11) Gb2, Sg4. 12) h3, Sh6. 13) Hb3, d:c4. 14) S:c4, Gc7. 15) b5, Sb8. 16) Wac1, Sbd7. 17) Gb1, Sc5. 18) Hc2, g6. 19) g4, f6. 20) g5, e5. 21) g:h6, G:h3. 22) Scd2, Hd7. 23) Sh2 b6. 24) Wfd1, H:b5. 25) Hc4†, H:c4. 26) S:c4, Wfd8. 27) e4, Sb3. 28) W:d8, W:d8. 29) We1, b5. 30) Se3, Ga5. 31) Wd1, W:d1. 32) S:d1, Gd2. 33) Ga2, Ge6. 34) Sc3, G:c3. 35) G:c3, Sc5. 36) Gd5, Kf7. 37) Sg4, G:d5. 38) e:d5, Sd3. 39) d6, Sc5. 40) f4, Se4. 41) f:e5, S:c3. 42) S:f6, Se2†. 43) Kf2, Sd4. 44) S:h7 Se6. 45) d7, Ke7. 46) Sf6, Kf7. 47) Se4 i czarne poddały się.

233. PIONEM HETMAŃSKIM

Białe: K. Irzykowski **Czarne: Chajes**

KRAKÓW 1911.

1) d4, d5. 2) c4, e6. 3) Sc3, Sf6. 4) Gg5, c6. 5) Sf3, Sd7. 6) e3, Gb4. 7) Sd2, Ha5. 8) Hc2 Se4. 9) Sd:e4, d:e4. 10) Gf4, e5. 11) Gg3, G:c3†. 12) H:c3, H:c3†. 13) b:c3, e:d4. 14) c:d4, 0-0. 15) Wb1, f5. 16) Gd6, Wf6. 17) c5, b5. 18) d5! c:d5. 19) G:b5, Sb8. 20) Kd2! Gb7. 21) G:b8, W:b8. 22) c6! Gc8. 23) Gc4! W:b1. 24) G:d5†, Kf8. 25) W:b1, Wd6. 26) Wb5, Ke7. 27) Kc3 i białe wygrały w końcówce.

Partia dobrze grana przez naszego znakomitego pisarza i krytyka, który pasjonował się grą w szachy.

234. GAMBIT EVANSA

Białe: E. Artamowski
Czarne: A. Rubinstein

KRAKÓW 1931

1) e4, e5. 2) Sf3, Sc6. 3) Gc4, Gc5. 4) b4, Gb6. 5) 0-0, d6. 6) c3, Sf6. 7) d3, He7. 8) a4, a6. 9) Ge3, G:e3. 10) f:e3, Ge6. 11) Sa3, 0-0. 12) He1, Wad8. 13) Sh4, d5. 14) e:d5, S:d5. 15) Sf3, Sf6. 16) d4, e4. 17) Sg5, G:c4. 18) S:c4, h6. 19) Sh3, b5. 20) Sd2! Sd5. 21) Sb3, Sb8. 22) Sc5, Wd6. 23) Wf5, Sd7. 24) Sb7, Wb6. 25) W:d5, W:b7. 26) Hg3! He6. 27) Sf4, Hc6. 28)

Sh5, g6. 29) W:d7, Kh7 i czarne jednocześnie poddały się.

★

Problemistyka reprezentowana była w Klubie przez Zygmunta Klemensiewicza, autora pięknych miniatur, w późniejszym czasie przez mgr Arłamowskiego i Helpera — a ostatnio działa na terenie Klubu mistrz polskiej problemistyki mgr Marian Wróbel, który po powstaniu warszawskim osiadł na stałe w Krakowie.

WIADOMOŚCI Z KRAJU

ŁÓDŹ. W turnieju drużynowym klasy B bierze udział 12 drużyn: YMCA II, AZS, ŁKS I i II, Tramwajarz I i II, PZPB Pabianice, gimn. Kopernika, Samorządowcy, TUR, Papiernia Pabianice i Zw. Zaw. Zgierz.

Wielkanocny turniej błyskawiczny zakończył się zwycięstwem Gadailńskiego, przed Wróblewskim, Piechotą, Dryzkiem, Gryntfeldem, Kazaneckim, Pchlińskim i Makarczykiem.

Łódzki Okr. Zw. Szachowy otrzymał stałą subwencję Zarządu Miejskiego w wysokości 280 tys. złotych.

ŚLĄSK. Rozpoczęły się obecnie półfinały mistrzostw drużynowych na rok 1948. W klasie A gra 20 drużyn, w klasie B —8.

Projektuje się masowy mecz na 100 szachownicach Śląsk Północny — Śląsk Południowy.

CHORZÓW. Spotkanie na 24 szachownicach (!) „Azoty" — „Hetman" (Michalkowice) przegrali gospodarze w stosunku 11:13.

Tramwajarze — Ubezpieczalnia 9:5, Polonia (Bytom) — Tramwajarze 6:2, US Chorzów — US Katowice 4:2.

Szachiści Ubezpieczalni (nie należą jeszcze do Okręgu) rozgrywają obecnie własne mistrzostwa. Do finału zakwalifikowali się: Kot, Sosinka, Burczyk, Simka, Kotlorz, Siwczyk, Macioszczyk, Ruranski, Przykuta i Pielok.

KATOWICE. W czasie świąt Katowicki Klub Szachowy gościł u siebie czeski klub „Kautsky" z Mor. Ostrawy. W pierwszym dniu wygrali gospodarze 8,5:6,5, w drugim goście w tym samym stosunku. Byrtek, Balcarek i Golonko wygrali obydwie partie. Wyniki na pierwszych szachownicach (na pierwszych miejscach gracze czescy): Frank 0,5 — Sojka 1,5, Zuchnicky 0 — Byrtek 2, Mazur 0 — Balcarek 2, Dusek 2 — Zeiger 0, Adamek 1 Pokorski 1, Kocolek 1 — Sternak 1. Proponowany jest rewanż w Mor. Ostrawie w pierwszych dniach maja.

Za przykładem górników, C. Zw. Zaw. Metalowców rozegrał eliminacje przed ogólnymi mistrzostwami Związków Zaw. województwa śląsko-dąbrowskiego. Do rozgrywek zgłosiło się 8 drużyn. Wynik finału: 1. „Świetlica" (Zakl. Hutn. Szopienice) — 14 p., 2. „Dom Kultury" (Huta Baildon) — 13, 3. Siemianowiczanka — 5, 4. Cynkownia Wełnowiec 4 p. Faworyt „Baildon" przegrał decydujące spotkanie ze „Świetlicą" 1:5.

11 kwietnia w sali świetlicy „Pocztowca" rozpoczęły się rozgrywki o mistrzostwo Okręgu Śląskiego. Do rozgrywek stanęło 12 drużyn szachistów-pocztowców, z Katowic, Janowa, Szopienic, Michalkowic i Orzesza.

CZĘSTOCHOWA. W związku z reorganizacją Okręgu funkcje Zarządu objęli: prof. Czarnota (prezes) i Z. Zaborski (sekretarz).

Dużą ruchliwość wykazuje sekcja szachowa YMCA. Odbył się tu mecz YMCA Łódź — YMCA Częstochowa z wynikiem remisowym 3:3. Projektowany jest mecz z YMCA Warszawa.

ŁĘCZYCA. Powstał tu klub szachowy, liczący obecnie 22 członków. Adres klubu: Sienkiewicza 31. Klub zorganizował turniej o mistrzostwo, w którym 1-sze miejsce zajął M. Jasiński, przed St. Najdeckim.

PRZEMYŚL. Turniej o mistrzostwo miasta przyniósł niespodziankę w postaci podzielenia I i II miejsca przez Br. Zająca (dotychczasowy mistrz) z 17-letnim uczniem J. Paneckim. Na dalszych miejscach: mgr Marusyn, inż. Łuszczyszyn, Żurawski, Olear i Zacharko. Grało 13 szachistów.

Mecz HKS „Czuwaj" (Przemyśl) — JKS (Jarosław) 3:3.

WARSZAWA. Zakończyla się pierwsza seria turniejów kwalifikacyjnych. I kategorię (z obowiązkiem „potwierdzenia" przez uzyskanie minimum 33% punktów w półfinałach mistrzostw Warszawy) uzyskali: Gayer, Górny, Granowski, Zapolski, Michalak, Rawicz, Zieliński, Glodowski, Lipiński, Szukszta, Krzepisz, Mazan, Powierza, Rewkiewicz, Rysak, Szpakowski, Strycharzewski, Dubas, Sundman, Wołłowicz i Łuczycki. Ponadto decyzją Komisji Technicznej przyznano I kategorię — bez rozgrywek — Dobrzańskiemu, Dziewiałtowskiemu R., Hauke, Krulischowi, Machalskiemu, Millerowi, Sitkiewiczowi, Szpotańskiemu, Szulce, Tarkowskiemu.

II kategorię uzyskali: Frenkiel, Simborowski (o pół p. poniżej normy I kat.) Nadowski, Wachowski, Wojtasiewicz, Kurowski, Trzciński, Czarnecki, Nowakowski, Turos, Wróblewski, Szymczak, Bugaj, Sobolewski S. Olszanko, Fedorczyk J., Dworzyński, Skrzeszewski, Zagórny, Pawłowski, Angnelius, Związek, Nowicki, Błaszkiewicz.

III kategorię uzyskali: Domosławski, Kamiński, Wehr, Hiller, Moździerz, Wojtysiak, Bobiński, Pituła, Fedorczyk, Podzielny, Baczyński, Eichler, Kartasiński, Kazimierczak, Tyszko. Zaleszkiewicz, Domański, Śleszyński, Baulis, Góralczyk, Podhorski, Płoski, Mizgirow, Protasik, Parada, Tumialis.

5 maja rozpoczęły się półfinały mistrzostw Warszawy z udziałem wszystkich graczy I kategorii.

Turniej o mistrzostwo Politechniki Warszawskiej przyniósł 1-sze miejsce i nagrodę rektora — prof. E. Warchałowskiego — Zapolskiemu (12,5 pkt.) 3. Krzepisz, 4. Błaszkiewicz, 5 — 6 Lipiński i Michalak. W turnieju grało 15 graczy.

KRONIKA ZAGRANICZNA

SALTSJOBADEN. Turniej międzystrefowy (drugi etap rozgrywek o mistrzostwo świata) odbędzie się przy udziale 20 szachistów z całego świata. Komisja kwalifikacyjna FIDE, poza czterema mistrzami strefowymi, którymi są: Kashdan (USA), Book (Skandynawia), Yanowsky (Kanada) i O'Kelly (Europa zach.), wyznaczyła do tego turnieju następujących mistrzów (w kolejności kwalifikacji): 1. Najdorf, 2. Bolesławski, 3. Stahlberg, 4. Flohr, 5. Szabo, 6. Kotow, 7. Ragozin, 8. Pachman, 9. Denker, 10. Bondarewski, 11. L. Steiner, 12. Eliskases, 13. Bronstein, 14. Trifunović, 15. Gligorić, 16. Tartakower. Jako rezerwowi przewidziani są (również w kolejności): Lilienthal, Stoltz, Horowitz, Lundin, Ekström, Bernstein, Alexander, Pirc, Mikenas, Tolusz, Foltys, Bolbochan, Pilnik, Canal, Nowotelnow, Enevoldsen, Barda i Aleman.

Trzecim etapem rozgrywek o mistrzostwo świata będzie „turniej kandydatów" w roku 1949. Wezmą w nim udział uczestnicy obecnego turnieju o mistrzostwo (prócz tego, który zdobędzie w tym roku tytuł) i 5 pierwszych (zwycięzców) z turnieju w Saltsjobaden. Wreszcie w roku 1950 tegoroczny mistrz świata będzie bronił tytułu w meczu ze zwycięzcą w turnieju kandydatów.

CZECHOSŁOWACJA. We wrześniu w ramach Olimpiady Robotniczej, odbędzie się turniej drużynowy, na który Polska otrzymała zaproszenie. Drużyny składać się będą z 4 graczy.

MAR DEL PLATA. Eliskases 13 p. (bez przegranej), Stahlberg 11,5, Medina 11, Najdorf i Rossetto po 10 (!), O'Kelly i Szabo po 9,5, Maderna 9, Pilnik 8,5, Bolbochan, Luckis i Michel po 8, Guimard 7, Castillo i Freitas po 6,5, Denker (!) i Sanguinetti po 6, Oliveira 5.

HOLANDIA. Podczas turnieju o mistrzostwo świata, sekundanci mistrzów radzieckich dali szereg symultan. Bondarewski uzyskał wynik +17, =9, —1, Lilienthal +29, =1, Alatorcew +27,, =3. Tolusz grał z 5 najlepszymi szachistami Rotterdamu przy zegarach: +2, =1, —2.

SZWECJA. Drużyna szwedzka rozegrała mecze z reprezentacjami pozostałych państw skandynawskich, zwyciężając Norwegię 13,5:6,5, Finlandię 9,5:6,5 i Danię 12,5:7,5.

Wielki turniej błyskawiczny w Sztokholmie wygrał Stoltz — 101,5 przed Lundinem (101) i Ekströmem (100).

Kongres FIDE odbędzie się między 15.VII a 15.VIII w Saltsjobaden.

BELGRAD. Rezultat turnieju międzynarodowego: 1 — 2 T. Florian (Węgry) i B. Tot (Jug.) 13,5, 3 — 4 Janosević i Vuković po 13, Vidmar jun. 12, Milić 11,5, Kostić, Andrić i Nedelković po 10, Rabar (Jug.) Sajtar (CSR) i Piskow (Bułg.) po 9,5, Neikirch (Bułg.) i Bidew po 8. 20 uczestników.

BRAZYLIA. Wynik mistrzostw krajowych: 1) Marcio Freitas 10,5, 2) A. Prosdocimi 10, 3) S. Mendes 9,5.

BAZYLEA. Mistrzostwo miasta. Leepin 7, Voellmy i Lardon po 5,5, P. Müller i Leiser po 5.

SZTOKHOLM. Mistrzostwo miasta. Stoltz 6, Skold 5,5, Mieses, Nyman i Skarp po 3.

NEW YORK. Mistrzem Marshall Chess Club został 15-letni Larry Evans (15 pkt.) 2 — 4 C. Pilnick, Santasiere i Seidman — po 14,5, 5) Donovan 13.

Mecz radiowy Marshall C. C. — Capablanca C. C. (Havana) wygrali szachiści USA 7,5:4,5. Na pierwszej szachownicy Rzeszewski zremisował z G. Garcia, na drugiej Hannauer z Brodermanem.

Mecz radiowy giełd Nowego Jorku i Amsterdamu wygrali Holendrzy 5,5:4,5. Na pierwszej szachownicy Kashdan zremisował z van Scheltinga.

WIEDEŃ. Mistrzostwo miasta na rok 1948 zdobył Stockl. Lenner, zeszłoroczny mistrz Austrii, na 10 (!) miejscu.

BUKARESZT. Mecz o mistrzostwo miasta A. Braunstein — T. Popa 2:2.

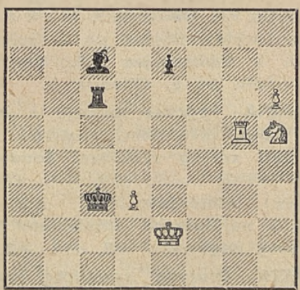
Turniej drużyn akademickich o mistrzostwo Rumunii zakończył się zwycięstwem drużyny Politechniki przed drużyną Filologii i drużyną Medyków.

Pod egidą Ministra Oświaty toczy się obecnie turniej o indywidualne mistrzostwo szkół średnich.

KOŃCÓWKI

13. G. Kasparian

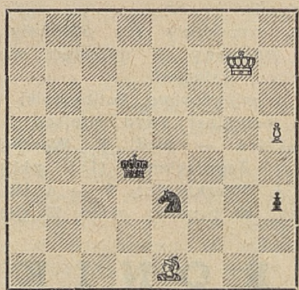
I — II nagr. Kubbel Mem.

Białe zacz. i wygrywają

14. P. Farago

Magyar Sakkvilag 1944

Białe zacz. i remisują

Rozwiązania końcówek z N-ru 3.

11. (F. Lazard). Białe osiągają remis przez pata ze związaniem 3 białych figur: **1.** Ga7, h1-H. **2.** b8S†, Kb5. **3.** Wb7†, K dow. **4.** g8-H, W:g8 — pat! Po **1.** ... h1-W oczywiście **2.** b8-H.

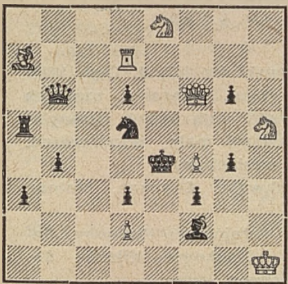
12. (M. Marysko). 1. Gf8, Sf6. **2.** Gg7, Sh7. **3.** Gg8, Sg5. **4.** Gf6, Sf3. **5.** Ke3, Se1. **6.** Gh7, Sg2†. **7.** Kf3, Se1†. **8.** Kf2 i wygr. Jeżeli **2.** ... Sg4, **3.** Gh5, Sf2. **4.** Ke3, Sh3. **5.** Gh6 i **6.** Gg4. Jeżeli **2.** ... Sd7, **3.** Ge8, Kc6. **4.** Ge5 i wygr. Ciekawe polowanie;

PROBLEMY

Redaguje M. Wróbel, Kraków, Sereno-Fenna 2 m 2

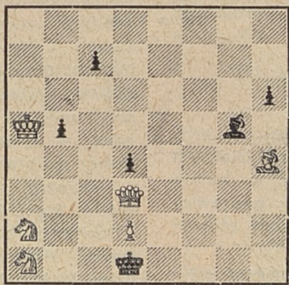
I ROCZNY KONKURS MIĘDZYNARODOWY

202. S. Limbach
Częstochowa

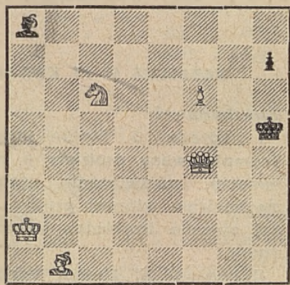
Mat w 2 pos.

203. V. Pachman
Praga

Mat w 3 pos.

204. J. A. Rusek
Komorowice

Mat w 3 pos.

KONKURSY

L'ITALIA SCACCHISTICA 1948 — 2x, roczny; adres dr A. Chicco, Corso Firenze 39 c 15 Genova, Italia; termin: 30.IX. Sędzia: A. Chicco.

LIDOVA DEMOKRACIE 1948 — 3x, roczny, poświęcony pamięci E. Plesnivego. Trzy nagrody; termin: 30.IX. Adres: dr E. Palkoska, Praha III-612, Czechosłow. Sędzia: dr E. Palkoska.

TIJDSCHRIFT v K. N. S. B. 1948 — 2x — 4 nagrody: 7, 6, 5, 4 guldeny, sędziowie: Goldschmeding i Koldijk; 3x — 4 nagrody: 8, 7, 6, 5 guldenów, sędziowie: Smit i Visserman; bajkowe, sędzia A. Wijker. Adres: F. W. Nanning, St. Gerarduslaan 15, Eindhoven, Holandia. Konkurs roczny.

MAGAZINET 1948 — dwa półroczne konkursy **2x** i **3x.** Po dwie nagrody w grupie. Kompozycje na podwójnych diagramach pod godłem; termin na drugie półrocze 1.V. Adres: Redakcja Magazinet, Raadhuspladsen, Kobenhavn V, Dania. Sędzia: K. A. K. Larsen.

PRACE 1948 — 3x, roczny, nagrody: 1000, 750, 500 i 250 koron; adres: Redakcja Prace, Praha II, Vaclavske namesti 15, Czechosłowacja z dopiskiem na kopercie „Sachove souteze". Sędzia Vl. Pachman.

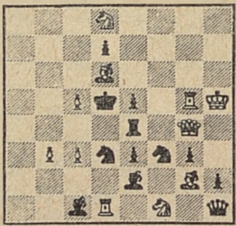
NIEUW NEDERLAND 1943 — 2x i 3x, roczny. Po trzy nagrody w grupie. Adres: C. Goldschmeding, van Breestraat 181, Amsterdam Z, Holandia.

WYNIKI KONKURSÓW

Z przyjemnością notujemy kilkanaście wyróżnień polskich problemistów na międzynarodowych konkursach i to zarówno w dziale **2x** jak i **3x.**

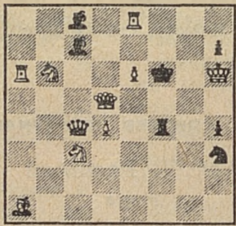
PARALLELE 50 1947/IV

205. G. Martin
I nagroda

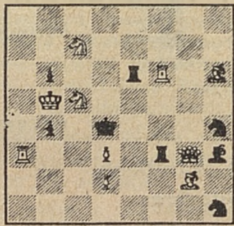
Mat. w 2 pos.

206. A. Goldstein
7 wzm. zaszczytna

Mat. w 2 pos.

207. W. Grzankowski
8 wzm. zaszczytna

Mat. w 2 pos.

PARALLELE 50 IV KWARTAŁ 1947

Dwuchodówki

I nagroda G. Martin (nr 205). 1. Wf5. Skomplikowany problem o niecodziennym temacie: półzwiązanie czarne w formie mechanizmu wtórnej groźby, w poprawionej obronie trzykrotne uwolnienie czarnej figury.

II nagroda T. Ebend -8-G1Hp4-2sp4-1sw5-1Pk5-2S2S2-1W2P3-2WGK3- Poprawione obrony przy 3 figurach tematowych; jest niezwykle charakterystyczne przy tego rodzaju realizacjach, że zwykle używamy tu pozycji tempowych. Najtrudniejszą bowiem kwestią jest tu znalezienie odpowiedniej groźby. 1. Hb7 z włączeniem białych figur na pola królewskie.

III nagroda J. Buchwald -K2W4-s1p4-H2Gw2p-3k2hW-1P1S1g2-3PpS2-2w4p-7G 1. Se2. Koncepcja wyłączenia czarnych figur przez przykrycie białej baterii jest oryginalnie przeprowadzona przy użyciu quasi unikania duali. Ośrodek kompozycji stanowią dwie pary jednolitych obron: Gg3 (Goethart) Ge5, oraz We5 i We4.

IV nagroda Holladay, V nagroda F. Gamage.

Wzmianki zaszczytne: 1. Vasquez; 2. Gamage; 3. L. Larsen; 4. Haring; 5. Stan; 6. Herscovic.

7. A. Goldstein (nr 206) 1. Hh5! Ośrodek stanowią 4 samozwiązania czarne, złożone, gdyż dopiero w matującym posunięciu biały wiąże czarną bierkę. Jednolitość strategiczna pozwoliła na wyróżnienie tej kompozycji.

8. W. Grzankowski (nr 207) 1. Gg7. Włączanie białych figur, wiązanie czarnych przy unikaniu duali dają ładną strategię, choć w charakterze mało współczesną. Dobry problem wariantowy.

Specjalne pochwały: Ellerman, Molnar, Hjelle, Stocchi.

Pochwały bez kolejności: Holladay, Petrović, Hanelius, Neukomm, Kijonka. Sędzia: E. M. Hassberg.

Trzychodówki

I nagroda E. Visserman (nr 208) 1. Se5! gr. 2. Sf3; We5 2. Hf6! i Ge5 2. Hf5. Jest to niewątpliwie interesująca kompozycja, chociaż bez wzorowych matów. Natomiast ekonomia zadowala. Sędzia C. S. Kipping uważa tę kombinację za „Turton-Brunner” i chwali oryginalne użycie baterii na linii f.

II nagroda P. Sauze.

Wzmianki zaszczytne 1. S. Herland, L. Knotek.

3. V. Miltner -8-2p5-2w1P3-H1pp2p1-Sp4p1-8-1PG3K1-S1k1G3- 1. Kg3 tempo. ...Wa6 2. Sc5!, ...We6. 2. Hc5!, ...c4. 2.Hd5, ...d4. 2. Gb4! Interesująca kompozycja utrzymana w stylu zadań wariantowych z 4 wzorowymi matami.

Pochwały: 1. F. Meyer, 2. J. Hartong.

3. A. Goldstein (nr 209). Specjalny typ opozycji gońca i wieży, zwany tematem „Brede”. Ten motyw jest już bardzo wyzyskany i trudno w tej kwestii powiedzieć coś nowego. Autor potrafił jednak dzięki dobremu wstępowi nadać temu pomysłowi jeśli nie oryginalność to przynaj-

mniej świeżość. 1. Hg8! gr. 2. Gf7! ...Wg8, g6, g5, g4 2. Gg8, e6, d5, c4.

4. M. Soukup, 5. F. Gamage.

Sędzia: C. S. Kipping.

II MIĘDZYNARODOWY KONKURS MEMORIAŁ MARIENSTRASSA — DZIENNIK ŁÓDZKI 1947

Trzychodówki

I — II nagroda ex aequo M. Pfeiffer (nr 210). Doskonały problem strategiczny przy użyciu motywu podwójnego wentyla z kilkoma wzorowymi matami. 1. Ka7 gr. 2. Sb8; ...Wf2 2. Gf3!; ...Wg1 2. Gg2!

I — II nagroda ex aequo M. Wróbel (nr 211). Logiczny problem z dwiema próbami 1. Sh4? dc5! i Se1? Sc5! Groźba zmusza czarnego do niekorzystnej dwukrotnej blokady na polu c5, czyli tak zwane blokowanie figurowe. 1. b4, gr. 2. Hd4†; ...Sc5 2. Sh4; ...bc5 2. Se1.

III nagroda T. Czarnecki (nr 212). 1. Kf7 gr. (Gd6) 2. Hh8!; ...Ga6 2. Ha6!; ...Wd6 2. He7. Ciężko zbudowany, ale interesujący problem, przedstawiający w pierwszej obronie temat „B" kombinacji liniowej.

1. wzmianka zaszczytna M. Pfeiffer (nr 213). 1. Hh8; gr. 2. Hh7!; ...Sf6 2. Ha8! ...Se7 2. Kb3; ...Kg1 2. Hd4†; miła kompozycja typu „Meredith" z 3 cichymi grami.

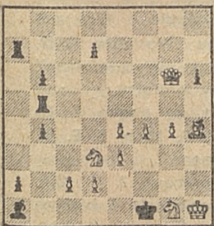
2. wzmianka zaszczytna W. Suchodolski (nr 214). Uwolnienie białej figury przez odejście króla z linii wiązania; motyw pierwszy raz wprowadzony do praktyki turniejowej przez J. Fuxa. Ośrodek stanowią trzy blokowania figurowe. 1. Wb4, gr. 2. Kf7; ...Sg3 2. Kh7; ...Sd2 2. Kg7; ...hg3 2. Kf5.

3. wzm. zaszcz. L. Larsen. Sędziowie: dr E. Palkoska i A. Goldstein.

PARALLELE 50 1947/IV

208. E. Visserman

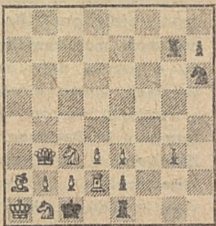
I nagroda

Mat w 3 pos.

209. A. Goldstein

3 pochwała

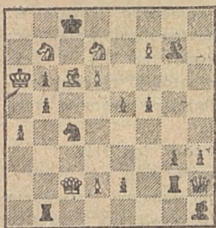

Mat w 3 pos.

MARIENSTRAS MEM. 1947

210. M. Pfeiffer

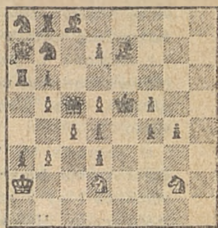
I — II nagroda ex aequo

Mat w 3 pos.

211. M. Wróbel

I — II nagroda ex aequo

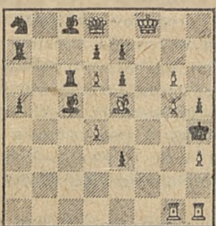

Mat w 3 pos.

MEMORIAŁ MARIENSTRASSA — DZIENNIK ŁÓDZKI 1947

212. T. Czarnecki

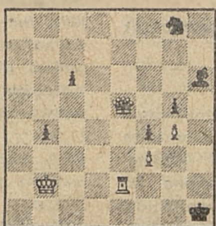
III nagroda

Mat w 3 pos.

213. M. Pfeiffer

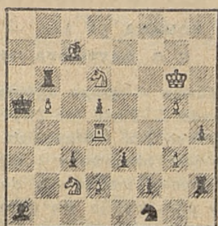
1 wzm. zaszczytna

Mat w 3 pos.

214. W. Suchodolski

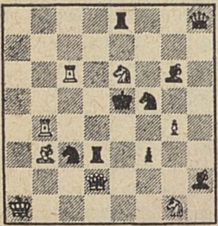
2 wzm. zaszczytna

Mat w 3 pos.

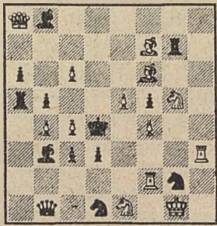
BERNER — TAGWACHT 1947

215. L. Delègue
I nagroda

Mat. w 2 pos.

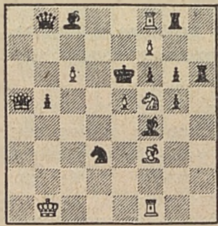
216. M. Wróbel
II nagroda

Mat. w 2 pos.

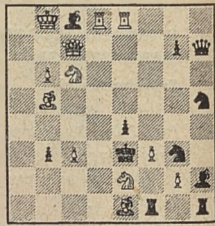
MEMORIAŁ C. GAVRIŁOWA REVISTA ROMANA DE SAH 1947

217. Z. Zilahi
I nagroda

Mat. w 2 pos.

218. Cofman i Umnow
II nagroda

Mat. w 2 pos.

BERNER TAGWACHT 1947

Arbeiter Zeitung w Zurichu i Berner Tagwacht rozpisały 4 konkursy problemowe; jeden z nich był w pewnym sensie tematowy, gdyż przewidywał dwuchodówki o identycznym materiale białych i czarnych. Ten warunek znakomicie utrudnił przeprowadzenie zdeklarowanej idei, gdyż musiał być dowód, że użycie takiej a nie innej figury było konieczne. Sędzia W. Henneberg ustalił następującą kolejność:

I nagroda L. Delegue (nr 215). 1. Sc5; typowe zadanie wariantowe, niezbyt oryginalne, ale wypełniające warunki konkursu.

II nagroda M. Wróbel (nr 216). 1. c7. Czterokrotne blokowanie dwu pól królewskich c4 i e3 z różnicowaniem posunięcia matującego. Unikanie duali po blokowaniu na e3 daje kombinację, zwaną „Barulin I". W matującym posunięciu mamy mata z wyłączeniem białej figury, kontrolującej blokowane pole.

III nagroda A. Sayer.

Wzmianki zaszczytne 1 i 2 J. Buchwald.

REVISTA ROMANA DE SAH — MEMORIAŁ C. G. GAVRIŁOVA 1947

Dwuchodówka — grupa ogólna

I nagroda Z. Zilahi (nr 217). Blokowanie dwu wolnych pól królewskich, przy czym pole e5 jest blokowane 4 razy. Różnicowanie posunięć matujących dowcipne. Na pierwszy plan wybija się para wariantów z otwieraniem białych figur. Wstęp 1. Hd8.

II nagroda R. Cofman i E. Umnow (nr 218). Dwa maty przygotowane: Se2 2. Wd3× i Sf5 2. We4× dają nam wykorzystane wiązania piona e4. To łączy się organicznie z dwiema złudami: 1. Hd6? Se2! i He5? Sf5!, co daje wiązanie białej figury i przesłonę matujących wież. 1. Se5 przynosi zamianę dwu głównych matów. Minusem zadania jest pasywność Sc6 przed wstępem.

III nagroda D. Hjelle (nr 219). Zadanie typu „biały gra". Po wstępie 1. Gc4 mamy dwa maty zamienne: Wg dow. i f2, co w sumie daje temat „B" kombinacji liniowej. Wstęp niestety brutalny.

Wzmianki zaszczytne 1. ex aequo A. Ellerman i V. Pachman, 2. F. Miro, 3. E. M. Hassberg, 4. H. Grasemann.

Pochwały: 1. A. Kuzniecow, 2. F. Cieślak (nr 220). 1. He3. Uwolnienie 3 białych bierek ekonomicznie wykonane. Kompozycja miała by większą wartość, gdyby wszystkie uwolnienia przeprowadzono jedną figurą czarną. 3. ex aequo M. Stan (2 problemy), 4 i 5. L. Herzog.

Dwuchodówki „wiązane pickaninny"

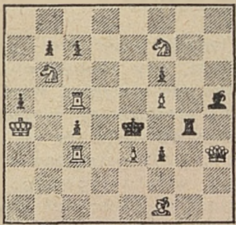
Nagroda R. Cofman i L. Łoszyński (nr 221). Temat propagowany przez Gawriłowa nakazuje wykonanie 4 matów ze związaniem piona na różnych polach

Autorzy ten temat przedstawili przy dwu matach przygotowanych: d6 2. He5× i e5 2. He4×. Wstęp 1. Ha3 zamienia te maty: d6 2. Ge5× i e5. 2. We4×. Poza tym tematowe uzupełnienie: Hc6† 2. Sc6× i Se6 2. Se6×.

Wzmianki zaszczytne: 1. W. Hoek, 2. J. J. Seilberg, 3. M. Stan.

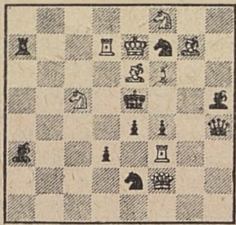
GAVRILOV MEM. — REV. R. DE SAH 1947

219. D. Hjelle
III nagroda

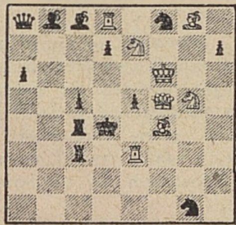
Mat. w 2 pos.

220. F. Cieślak
2 pochwała

Mat. w 2 pos.

221. Cofman i Łoszynski
Nagroda

Mat w 2 pos.

Trzychodówki

Nagroda L. Łoszyński -h7-4P2P-w7-p'P3pw1-2PkgG1S-H2P1GW1-sS6-4K3- 1. Sa4 gr. Hb2†; ...Gd5! 2. Ge4!; ...Gc6 2. Gd5; ...Gb7 2. Gc6! Skomplikowany organizm strategiczny. Drugie posunięcia białych i ich motywację znajdujemy dopiero po dokładnej analizie. W sumie wartościowa praca, chociaż nie wolna od usterek, do których należy zaliczyć obecność ,a co gorsza i aktywność piona h7, który działa jedynie w pobocznym wariancie Gf3.

Wzmianki zaszczytne: 1. E. Palkoska, 2. E. Wirtanen. Sędzia M. Wróbel.

KRONIKA PROBLEMOWA

J. Buchwald, Nowy Jork, znany problemista, który często bierze udział w naszych turniejach problemowych prowadzi listę najlepszych wyników turniejowych. Punktuje się 3 pierwsze miejsca każdego turnieju bez względu na to, czy są to nagrody, czy wyróżnienia. Za I nagrodę otrzymuje się 3 pkt. za dwa dalsze miejsca 2 i 1 pkt. Championem problemistyki zostanie ogłoszony problemista, który uzyska największą ilość punktów. Przypuszczalnie nazwisko zwycięzcy za rok 1947 będzie znane około czerwca — lipca.

Predrag Nikolić, Beograd IV, Njegoseva 74/I, Jugosławia zwraca się za naszym pośrednictwem do polskich problemistów z prośbą o oryginalne zadania dla swego miesięcznika „Sah". Chce on nawiązać ściślejszą współpracę z polskimi kompozytorami. Zwracamy uwagę naszych problemistów na ten słowiański miesięcznik i przypuszczamy, że nawiąże się żywy kontakt.

ROZWIĄZANIA ZADAŃ

171. L. Łoszyński. 1. Kc7. Przeciw dwu groźbom czarny broni się wyłączeniem b. bierki oraz wiązaniem względnie odsłoną czarnej.

172. E. Umnow. 1. Hf2. Poprawione obrony dwoma gońcami przy zachowaniu jednolitości manewrów.

173. L. Zagorujko. 1. We7. Czterokrotne blokowanie trzech wolnych pól; szkoda, że włączanie b. figur przeprowadzono tylko w dwu wariantach.

191. C. Goldschmeding. 1. Kc1. Wstęp słaby ze względu na brak przygotowanego mata po Se4†; poprawione obrony i unikanie duali w matującym posunięciu.

192. A. Kuźniecow. 1. Hd2; zamiana szacha po ruchu czarnego króla; wstęp zamienia pole ucieczki.

193. Vl. Pachman. 1. He7, gr. 2. 2. Hg5; Wb5 2. Hb5!; Sf7 2. He6. Po krytycznym ruchu czarnej wieży, biały zajmuje pole przecięcia c5 i wytwarza się kombinacja, zwana „Nowotnym". Trzy wzorowe siatki matowe.

202. S. Limbach. 1. Hd6.

203. V. Pachman. 1. Sc2; gr. 2. Se3†; ...Gd2† 2. Sb4; ...Gh4 2. Sd4. Doskonale skonstruowany problem z zamianą mata po szachu. Przed wstępem na Gd2† następuje 2. Ka6 i 3. Hf3✕.

204. J. Rusek 1. Ge4; gr. Gf3†; ...Gc6 2 Gc6; ...h6 2. Hg3.

Z. Miller

ROLA PRZYPADKU W SZACHACH

Szachy uchodzą za najsprawiedliwszą z gier, w której zwycięża rozum i w której nie ma miejsca na przypadkowość. Jest to twierdzenie w zasadzie słuszne, są jednak różne możliwości zaistnienia przypadku, czyli tzw. „szczęścia" lub „pecha". Postaram się te możliwości wyliczyć.

a) Przed turniejem następuje losowanie. Wylosowanie numeru decyduje o ilości gier białymi lub czarnymi, wzgl. o tym, jakim kolorem gra się z danym przeciwnikiem i nie jest bez wpływu na rezultat.

b) O zajętym w turnieju miejscu decydują w dużej mierze wyniki innych graczy między sobą, a więc niezależne od grającego.

c) Wyjątkowo zła dyspozycja (przemęczenie, choroba itp.) partnera akurat w danej partii zapewnia zwiększone szanse na wygraną, której nie będą mieli inni gracze.

d) Gruby błąd (przeoczenie, podstawienie), zrobiony w jednej tylko partii przez dobrego gracza. Jest kwestią przypadku, iż został on zrobiony właśnie z tym partnerem, a nie innym.

e) Wybrany niefortunnie wariant, który w dalszym ciągu gry okazuje się niekorzystny, wzgl. błąd w teorii szachów.

f) Układ tabeli turniejowej powoduje nieraz, iż gracz, aby zdobyć miejsce nagrodzone musi partię wygrać mimo, iż wytwarza się na szachownicy sytuacja remisowa. Wówczas decyduje się na ryzykowne posunięcia, gdyż przegrana czy remis są dla jego wyniku ogólnego równoznaczne. Natomiast przeciwnik zyskuje tu zupełnie przypadkowe szanse wygrania.

g) Przypadkowy układ sytuacji na szachownicy.

Np. gracz rozegrał doskonale debiut, zdobył dwa piony, potem dopuścił do wymiany figur i nagle w końcówce okazało się, że przy różnokolorowych gońcach lub końcówce wieżowej te dwa piony nie wystarczają do wygrania. Gracz słabszy niezasłużenie „przypadkowo" osiąga remis, a dobra gra nie zapewniła wygranej.

Zbieg szeregu korzystnych przypadków nieraz już w historii szachów zapewnił w turnieju zwycięstwo nie najlepszemu graczowi!

Być może, że czytelnicy znajdą jeszcze jakieś możliwości przypadku, które pominąłem. Przypomina mi się mały żart szachowy. Mówi ktoś do kogoś: „W szachach o wyniku decyduje wyłącznie przypadek. Jakto? A no tak, przegrywa się, gdy się trafi p r z y p a d k o w o na silniejszego gracza".

B-52209 — Drukarnia OMTUR, Warszawa